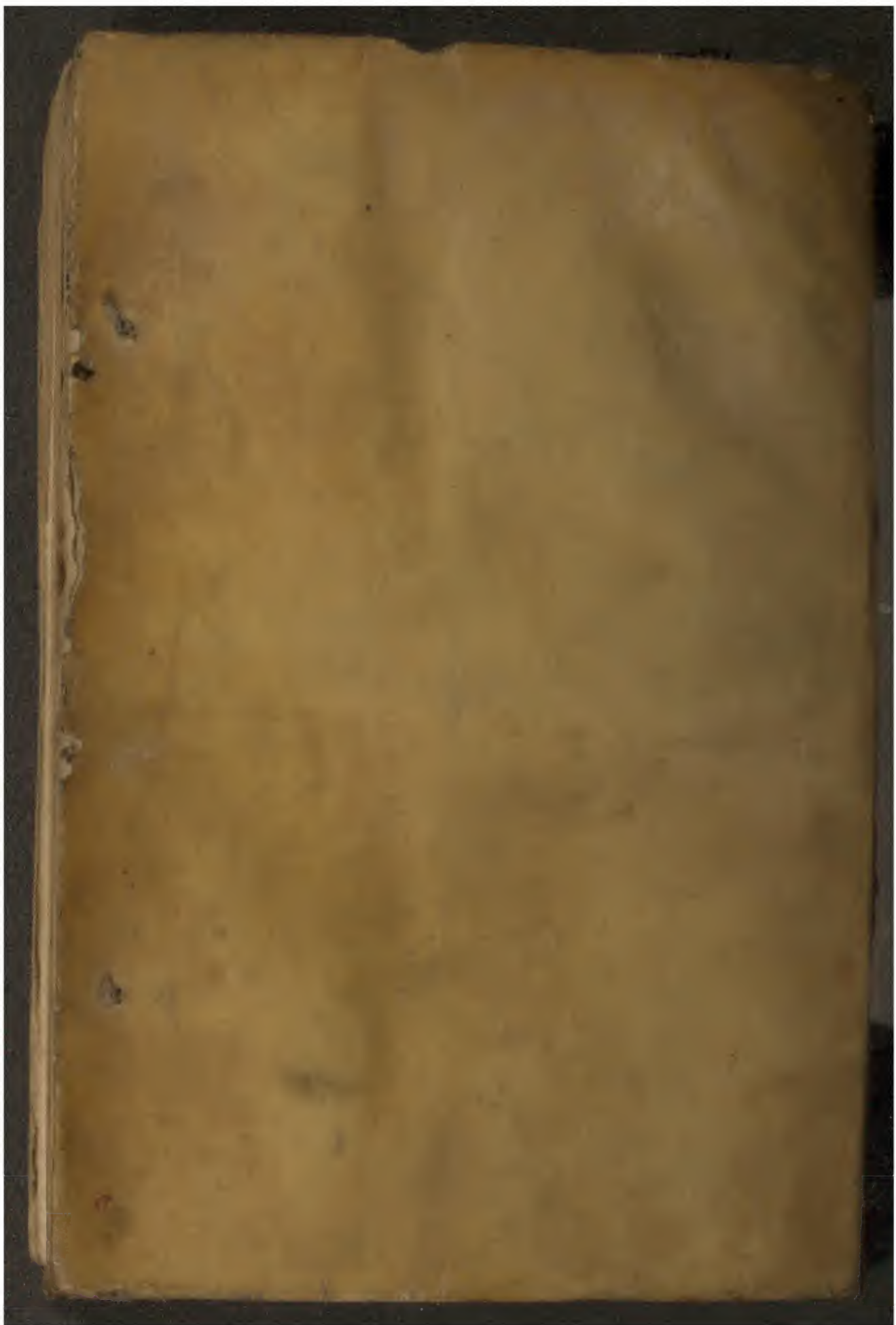
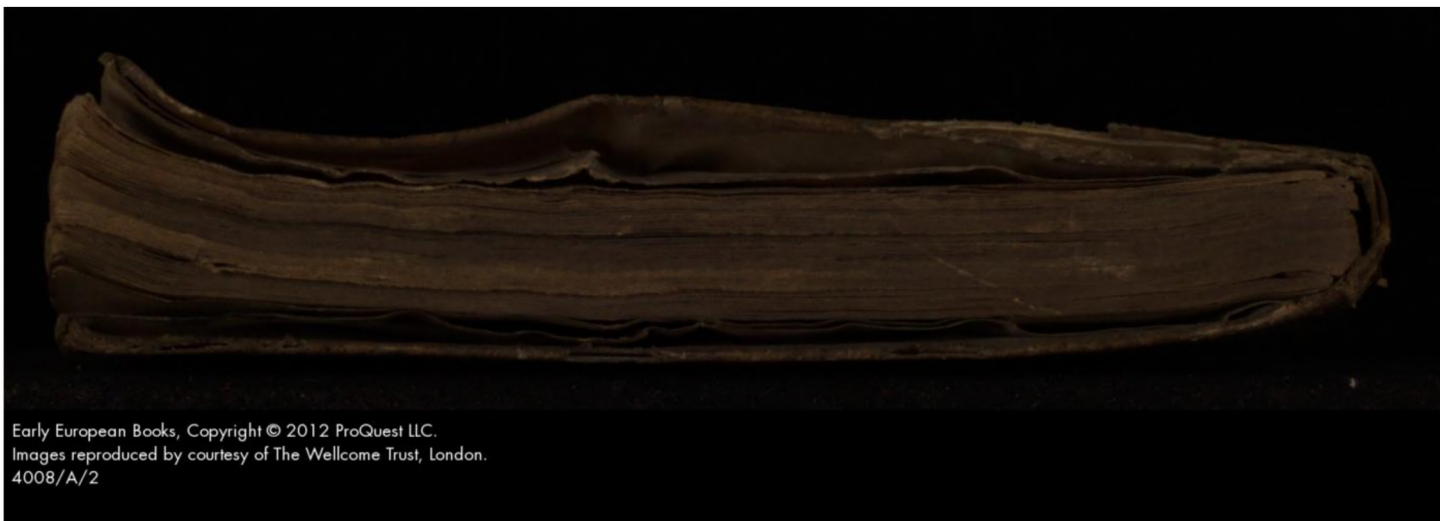

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4008/A/2

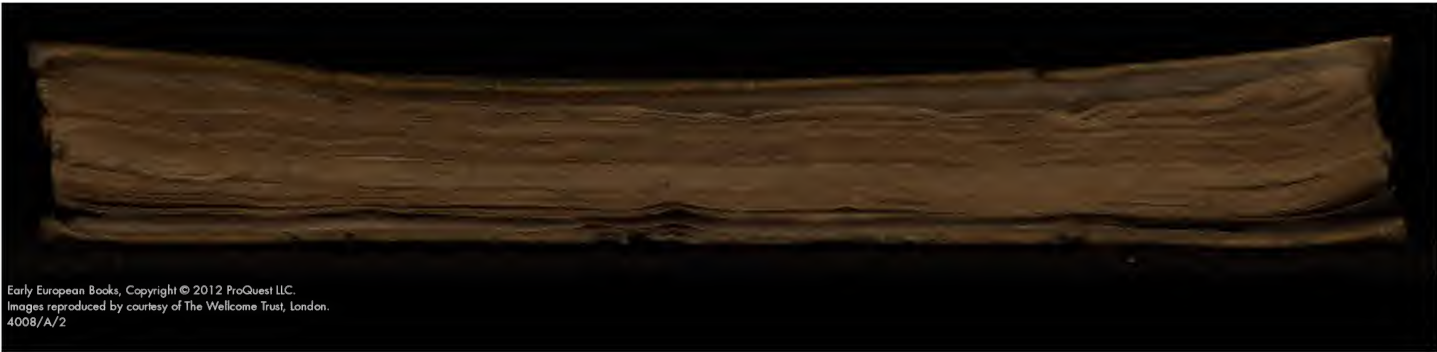

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4008/A/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4008/A/2

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4008/A/2

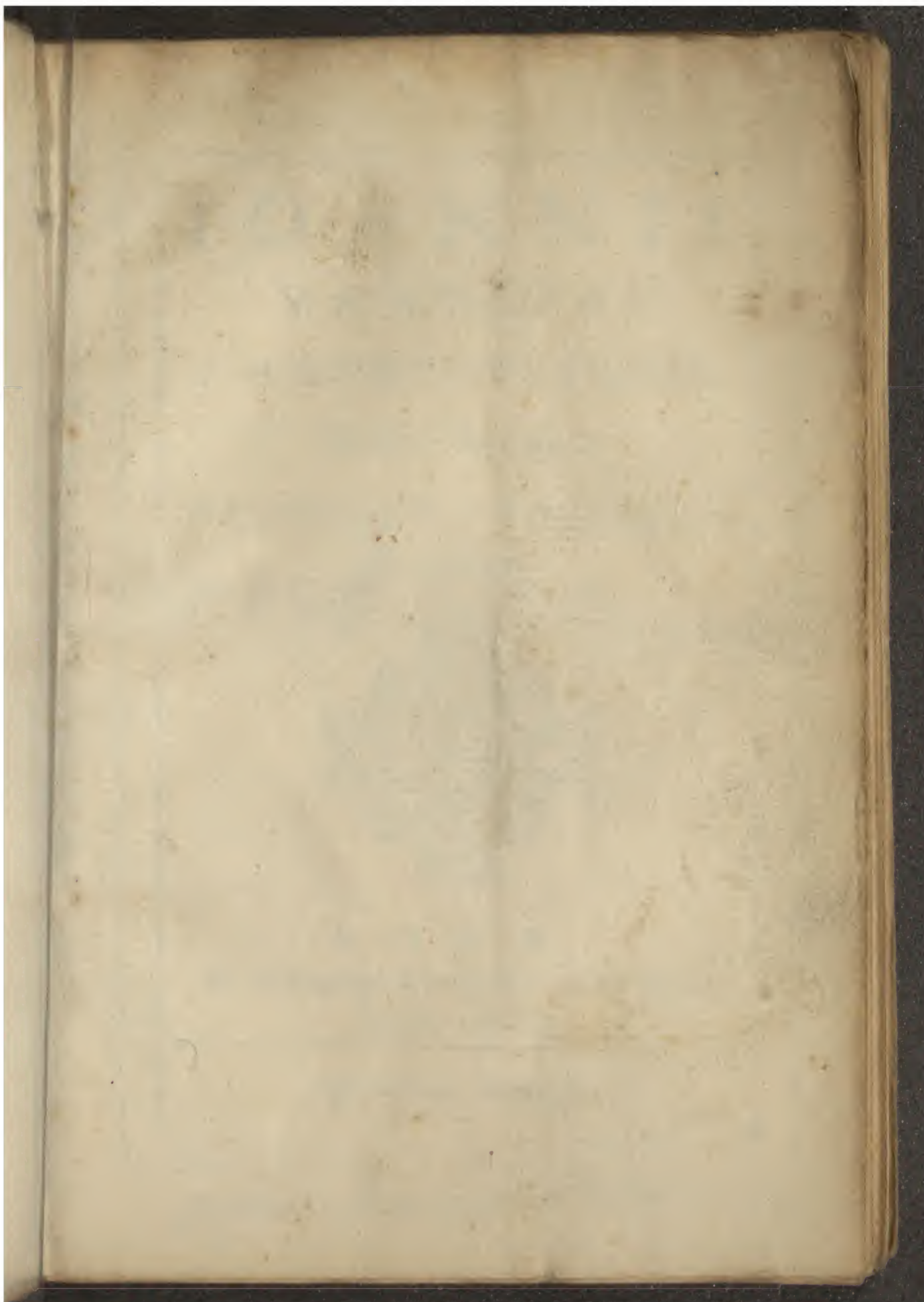
1+

4008(2)

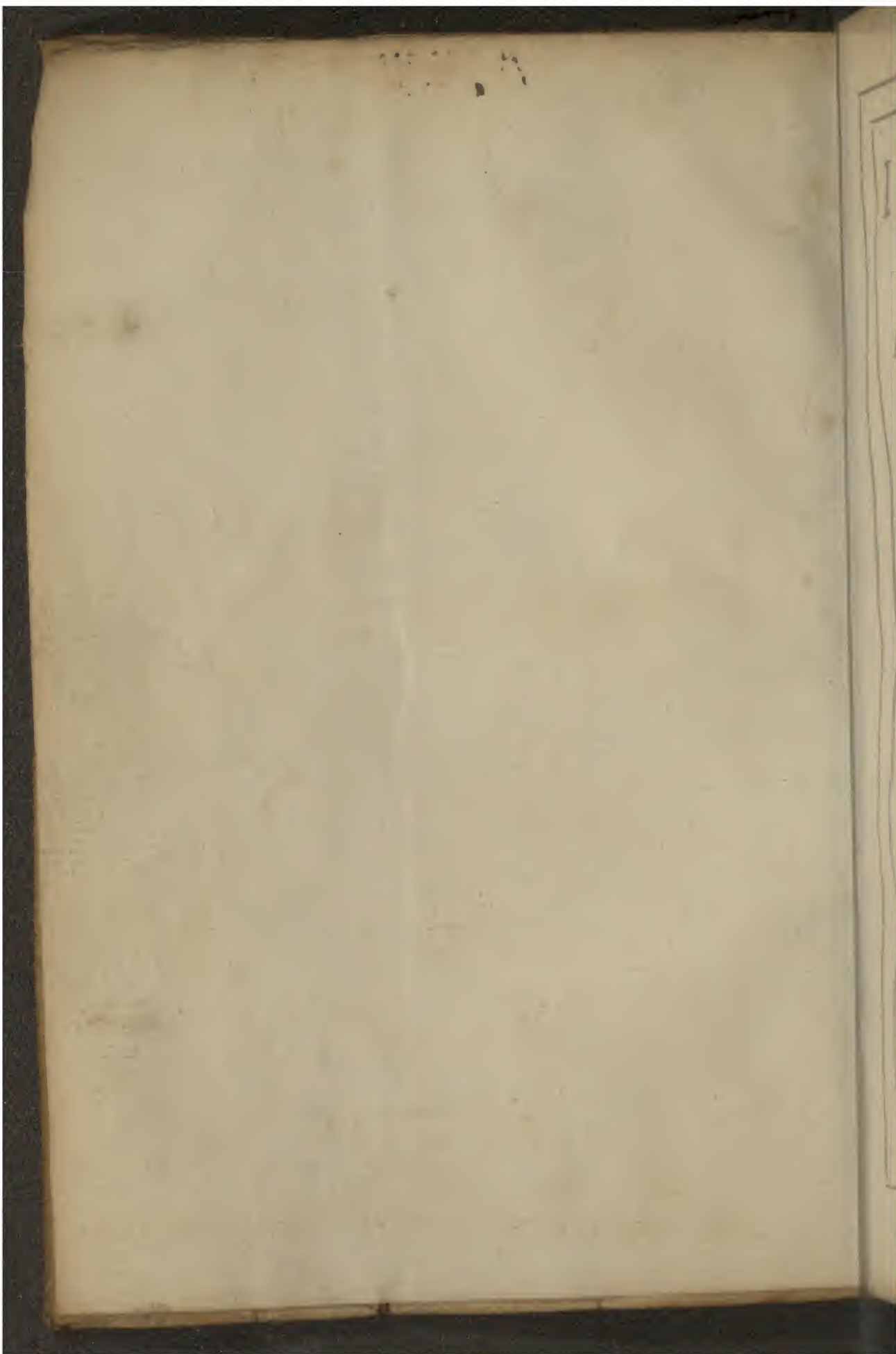
— 1A/2

le

11

IOANNIS

MANELPHI

A MONTEROTVNDI SABINAE,

Medici Romani,

TRACTATUS DE FLETU,

& Lacrymis.

ROMÆ,

Ex Typographia Bartholomæi Zannetti.

M. DC. XVIII.

Superiorum Permissu.

Stephani Adet medici Montifonensis.

1594

21 MAR 1594

1594

1594

1594

1594

1594

1594

1594

1594

1594

1594

1594

ov JEA

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. Patri Magistro Sac. Pal. Apost.

Cæsar Fidelis Vicefg.

Recognoui ego Camillus Cæsar presbiter S. Thologiae Doctor, ex commissione Reuerendissimi P. F. Hyacinthi Petronij Sacri & Apostolici Palatij Magistri librum Ioannis Marnelphi, qui inscribitur, tractatus de Fletu, & Lacrymis, & nihil inueni aut Christianæ Religioni, aut bonis moribus contrarium. In quorum fidem has præsentem scripsi, & subscripsi manu propria. Romæ 14. Septembris 1618.

Camillus Cæsar Sac. Theol. Doct.

Imprimatur,

F. Gregorius Donatus Romanus Magister & Reuerendiss. P. F. Hyacinthi Petronij Sac. Pal. Apost. Mag. Soc. Ord. Præd.

ursea

ILLVSTRISSIMO,

Et Excellentiss. D.

D. ALEXANDRO

DVCI SFORTIÆ

Patrono Colendiss.

IOANNES MANELPHVS

à Monterotundo Sabinae, Medi-
cus Romanus. S. P. D.

EMO ferè vetu-
stiorum scripto-
rum fuit, qui suis
lucubrationibus
aliquem non cooptauerit

dignif-

dignissimum Patronum ,
quorum vestigijs , & ipse
nunc inhærens ; quem te ,
generis claritate , pruden-
tia , morum probitate , at-
que alijs virtutibus insi-
gnitum , meliorem Patro-
num , huius opusculi mei
de Fletu , & Lacrymis eli-
gam , certe Princeps Am-
plissime , haud inuenio :
A primis quandoquidem
exordijs artis meæ , intra
tuos lares , in hunc vsque
diem medicinam facio ; ita

vt

vt hæc, & si iuuentutis rudimenta, nulli tamen alteri, quam tibi magis deberi certo sciam. Qua igitur integritate, atque diligentia tibi, tuorumque valetudini semper incubi. eadem quæso animi magnificentia, accipe hoc tui deuotissimi famuli munusculum, & qualecumque sit gratum habeas exoro: Siquidem initio rerum, quæ cœlestibus oblata sint sacra nō myrrhas, ait fuisse Por-

phy-

phyrius , non casias , non
item crocum, sed herbam
virentem, veluti terrenæ
potentiæ progerminantis
primitias quasdam mani-
bus offerebant. Et ita va-
leas , Princeps Excellentif-
sime, meque, vt soles, man-
datis tuis semper honora.
Datum Romæ 6. Octobris
1618.

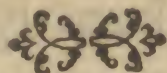
IOAN-

IOANNIS MANELPHI
A MONTEROTVND
SABINÆ.

Medici Romani,

Tractatus de fletu, & lacrymis.

Contemplanti mi-
hi varias humanæ
naturæ calamita-
tes, atque tot mor-
borum genera,
quæ nostrum corpus affligere
solent, tum etiam animi passio-

A nes,

Plin.lib.7.
in proœ-
mio.

Plin.lib.7.
in proœ-
mio.
Arist.7.de
hist.anim.
cap.10.

nes, quas morales Philosophi, in primisque Aristoteles multas narrauit: occurrit sæpius se se mihi ea passio, quæ grauior-
res animi, & corporis ægritu-
dines comitari solet: Fletus, inquam, dolorum pathos, pe-
rennisque nobis futuræ calami-
tatis certum inditium, quan-
do mortales non protinus in-
lucem editi hunc ipsum expe-
riantur: ex quo naturalissimū,
etiam fletum, in homine opus,
atque risum iudicaui; qui qui-
dem, etsi magis proprius à Phi-
losophis dicatur: post fletum
tamen, neque ante diem qua-
dragesimum hominibus, cum
Plinio, & Aristotele accedat:

Cum-

ET LACRYMIS. 3

Cumque adeò naturaliter fletus hic hominibus fiat, de ipso quoque agere, & medico etiam res mihi dignissima visa fuit: atque propterea assumpsi, & ego hanc prouinciam; quamque licet difficillimam, pro viribus tamen, & hac methodo explanare conabor. Quid nominis, videlicet, primo de fletu, & lacrymis examinabitur. Secundo, quid rei. Tertio, quod duplex sit. Quarto, à quibus, ubi, & quomodo fiat. Quinto, propter quid fiat, & cuius gratia. Sexto, ac tandem non nullæ aliæ, tum iucundæ, tum etiam perutiles quæstiones de eodem fletu, & la-

A 2 crymis

Quid nominis fletus, & lacrymarum.

Quid fletus.

Quid lacryma.

crymis examinabuntur.

Atque à primis quæ quærebantur, exordium sumens, fletus *δακρυον* græce dicitur, ex quo dacryma, siue lacryma à lacerando dicta; quasi huiusmodi ex animi laceratione citetur: Differunt quidem hæc duo aliquo modo, & inter se, nempe lacryma, atque fletus; quandoquidem hic nihil est aliud quam emissio, vel effusio lacrymarum ab oculis: lacryma verò humor est flentium ex oculis proveniens; ex quo lacryma terminus ipsius fletus, ipse verò fletus lacrymarum motus dici poterit; at quoniam terminus, atque mo-

tus,

ET LACRYMIS. 5

tus, iuxta Philosophos, realiter inter se nullam habent differentiam, sed tantummodo formaliter, cum motus nihil aliud sit, quam ipse terminus in fieri: Hinc & lacrymæ quoque in fletu fientes, nullam habebunt à fletu realem differentiam. Et propterea ne nimis etiam diffusa huiusmodi sit tractatio mea de fletu, & lacrymis, atque tædio nec etiam afficiam beneuolos Lectores meos, breuitati studens, nomine fletus, idem hic intelligam, atque lacrymas; quemadmodum & vice versa, lacrymarum nomine idem intelligam, atque fletum: cum etiam

A 3 raro,

6 DE FLETU,

raro, vel numquam adsint propria lacrymæ sine fletu, nec umquam fletus sine lacrymis contingere possit. Vt enim in definitione dicebatur, emissio lacrymarum ab oculis est ipsemet fletus: ex quo Virgilius,

Virgil. 1.
Æneid.

*Multa gemens, inquit, largoque
humeat flumine vultum.*

& aliàs:

Virgil. 3.
Æneid.

*Talia fundebat lacrymans, longasque ciebat
In cassum fletus.*

Ouid. ep.
8.

*Flere licet certe, inquit Ouidius,
flendo diffundimus iram
Perque sinus lacrymæ fluminis
instar eunt.*

*Has semper solas habeo, semperq.
profundo*

Hu-

ET LACRYMIS. 7

*Hument inculta fonte perenne
gena.*

Cum igitur in fletu & lacrymæ semper fundantur, atque ipsemet fletus nihil aliud sit quam emissio, vel effusio lacrymarum ab oculis (ad tertium quod quærebatur accedens) quia talis emissio non una est, at verò multiplex recensetur ab Auctoribus: Hinc & fletus non vnus, at multiplex quoque erit. Hippocrates summam diuidebat ipsum duas in partes, quando in aphorismis, οκόσοισιν, inquit, εν τοῖσι πυρετυῖσιν ἢ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἀρρώσινσι κατὰ προάρεσιν ὀφθαλμοὶ δακρυοῦσιν, οὐδὲν ατοπον. οκόσοισι δὲ μὲν κατὰ πρε-

Quotuplex fletus, & lacryma.

Hipp. 4. aphor. 52.

A 4 αἰρε-

8 DE FLETU,

Gal. com.
aphor. 52.
4. lib.

αἰρεσιν ἀποτιθεῖν. hoc est, quibus
in febribus, aut in alijs morbis
secundum voluntatem oculi il-
lacrymant, nihil absurdum:
quibus verò non secundum vo-
luntatem absurdus: Galenus in
commentario, secundum vo-
luntatem illacrymari intelle-
xit, quando scilicet oculus nul-
lo peculiari, & proprio affectu
laborat; ut puta ophtalmia, pal-
pebrarum scabritia, aut simili
alia re: Certa enim, inquit,
virtutis retentricis debilitas in-
dicatur: quod idem confirma-
uit quoque, & in Prognosticis,
quando Hippocrates, si oculi
asserebat, lumen effugiunt, ἢ
δακρύωσιν ἀωγαίτης, malum:

Quæ

ET LACRYMIS. 9

Quæ quidem verba non nulli & sponte illacrymant, interpretati fuere, sed certe absque vlla ratione: quandoquidem *ἀτεγαιρέτως* aduerbialiter dixit Hippocrates, ex *ἀ* quod significat sine, atque *τεγαιρέτως*, quod voluntatem significat. Si oculi igitur lumen effugiunt, & sine nostra voluntate illacrymant malum, quemadmodum, & Cornarius interpretantur, Laurentianus Florentinus, atque alij similes: E contra verò in aphorismis, si oculi secundum voluntatem, videlicet ægrorum, illacryment, nihil malum assererat Hippocrates.

Hipp. 1.
prognost.
comm. 1.
tex. 19.

Sed

Sed dices, quid est hoc secundum voluntatem egrorum lacrymari apud Hippocratem?

Cum scilicet, responderem, ad fletum voluntas ægrorum concurrat: ut puta data aliqua causa in animo ægri illacrymandi, quæ nec etiam ab ipso ignoretur, cuiusmodi cupiditas sunt, ira, excandescencia, timor, inuidia, gaudium, odium, desiderium, misericordia, ac tandem dolor, & alij huiusmodi sunt animi affectus. Eo quidem casu si lacrymæ tunc succedant, secundum voluntatem evenient; neque ullius mali prænunciæ erunt, ut optime hic in aphorismo adnotavit Hip-

pocra-

ET LACRYMIS. I I

pocrates: Quibus verò è contra, non concurrente voluntate, nulla videlicet data causa, in animo illacrymandi, fletus, vel lacrymæ si succedant, eo casu valde quidem timendum est: Certa namque virtutis re-
tentricis debilitas indicatur, vt optimè quoque Galenus superioribus asserebat.

Et quod secundum voluntatem lacrymari, vel præter voluntatem sic intelligatur apud Hippocratē, docuit inter alios expositor noni libri Alman-
sar; quando lacrymas quasdam esse voluntarias aiebat, cuius-
modi ex tristitia sunt, vel læti-
tia: Quædam etiam lacrymæ

sunt

sunt (deinde subiungit) quæ ultimam consequuntur debilitatem omnium oculi virtutum, & cerebri, ac omnino corporis reliqui: sed propinquis morti hæ plurimum eueniunt, ac deprolatis; nec ab expellente profluunt virtute, verum ab humoris grauitate ad inferiora nutu suo vergentis, detemptoria etiamnum facultate labefacta, vt Galenus apud Hippocratem interpretatur.

Sed dices, quæ lacrymæ in ophtalmia, aut scabritia palpebrarum, & huiusmodi enascuntur, in quam partem referendæ sunt, voluntariæ ne erunt, aut cum Hippocrate inuoluntariæ?

ET LACRYMIS. 13

tariæ? Responderem utique in-
 uoluntarias esse, si de animi vo-
 luntate intelligamus. Sed cum
 inuoluntariæ, an includantur
 in aphoristica Hippocratis sen-
 tentia? Et si aliquando huiusce-
 modi dictæ præternaturales af-
 fectiones, ut puta ophthalmia,
 vel oculorum scabrities, & si,
 inquam, hæ aliquando malæ,
 sint, sicut Hippocrates in pro-
 gnosticis, quando, Aut quæ in
 oculis alba sunt rubescunt, ma-
 lum docuit; non tamen has ab
 Hippocrate in aphorismo su-
 perius citato comprehendi di-
 cerem: quandoquidem, qui-
 bus in febribus, ait Hippocra-
 tes, vel in alijs morbis oculi se-
 cundum

Hipp. in
 progn. di-
 cto loco.

Hipp. aph.
 d. 4. lib.

cundum voluntatem ægrorum
illacrymant, non malum, qui-
bus verò è contra præter vo-
luntatem malum: hic animad-
uertendum est, Hippocratem
confiderasse oculos cum lacry-
mis tantummodo, non tamen
alia affectione conflictatos: In
quocumque igitur morbo ocu-
li non secundum voluntatem
illacrymant malum est, præci-
pue verò in febribus, atque ea-
dem, quam superius ratione,
Galenus assererat: quoniam,
scilicet, certa virtutis retentri-
cis debilitas indicatur. Vnde,
& si in ophtalmia, vel alijs si-
milibus lacrymæ non secun-
dum voluntatem adsint, tamen

---

sub

ET LACRYMIS. 15

sub aphorismo nequaquam
comprehenduntur, nec etiam
in axiome prognosticorum,
In quibus, & si obscure magis
Hippocrates loqui visus fuit, ea-
dem tamen, atque hic in apho-
rismo intellexit.

Lacrymæ igitur secundum
Hippocratem, aut inuolunta-
riæ sunt, vel voluntariæ; hincq.
in epid. lacrymæ volenti, ait,
nolenti, multæ, paucæ, calidæ,
frigidaæ, crassities, sapor, &
quæ sequuntur.

Sed fortasse dices, lacrymas,
quæ voluntariæ emittuntur ef-
se fictas, neque proprie fletus
dici posse, quemadmodum præ-
ficarum mulierum lacrymæ

apud

Hipp. 6.
epid. sup.
8 tex. 17.

Dub.

16 DE FLETU,

apud antiquiores erant, siue
quorundam Histrionum, aut
aliorum huiusmodi; vnde Mar-
tialis,

Mart. li. i.

*Amisum, inquit, non flet cum
sola est Gellia Patrem:
Si quis adest iussæ profiliunt la-
crymæ.*

atque Ouidius,

Ouid. 2.
de remed.
amoris.

*Ut flerent oculos erudiere suos,
siue clarius Catullus,*

Catullus.

*Vestra nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli:*

Horum quidem omnium la-
crymæ, vtique voluntariæ dici
possunt, nec non etiam à vo-
luntate dependentes; sed quæ
proprie lacrymæ sunt à volun-
tate nequaquam procedunt; si-

cuti

ET LACRYMIS. 17

cuti etiam manifeste docuit Histrio quidam, qui in Tragœdia ad ciendum, vt dicunt misericordiam, atque vt verè etiam magis lacrymarentur, nati cineres in proscenis angulo vase contentos locauit, quarum aspectu lacrymas multas sibi, & alijs deinde excussit: Ergo veræ lacrymę in voluntate non adsunt, cum etiam experientia constet eas non modo posse retineri, verum nec etiam à voluntate moderari, tātum abest, vt voluntariæ sint. Respondeo, vtique lacrymas aliquando haud esse proprias, nec proprii fletus; sed & proprias etiā lacrymas modo superius dicto volū-

Refert Cagnatus li.
2. de sanit.
tuenda, c.
16.

B tarias

tarias esse apud me nō est absurdum : cū etiam vt melius quoq. infra declarabitur , fletus , vel lacrymarum causa propria dolor est : dolor autem cum lacrymis esse potest , nec non etiam & sine lacrymis ; & ita quidem Rhodiginus , atque alij testatum fecere , ex quo Poeta ,
Spem vultu simulat præmit altum corde dolorem :

Hac igitur ratione , quatenus à volūtate prohibentur lacrymæ , maxime volūtariæ dici possunt : vocari possunt præterea voluntariæ lacrymæ , quatenus etiam cum dolore ad fletum , & voluntas concurrat ; quandoquidem ne dolens à dolore soffocetur ,

Cel. Rhodigin. lib.
 12. lect. antiqu. cap. 3.
 Virgil. de Ænea .

cetur, contracta præcordia relaxantur, ibidemque dolorosi spiritus retenti emittuntur, & sic cum voluntate quoque lacrymæ fiunt: Igitur lacrymæ voluntariæ etiam sunt, quemadmodum & Hippocrates superioribus asserebat. Sed aduertendum est voluntarias lacrymas non ita dici, ut semper, & quodcumque emitti possint; nam veræ lacrymæ non, ad placidum, at dolore aliquo præexistente fieri solent; sicuti & risus non quidem semper, verum iucunda aliqua, vel ridicula re prius posita excitari solent.

Neque præterea valet, quod

Nicander
tract. de
fletu.

Iust. histo-
ricus in vi-
ta Theo-
dosi.

superioribus assererebatur, lacry-
mas videlicet non modo posse
compesci, verum nec etiam
moderari, & ideò non volun-
tarias esse: nam declaravi iam
quo modo apud me volunta-
riæ dicantur; & præterea, ut
optime Nicander Iossius adno-
tauit, lacrymæ voluntariæ sunt,
tum etiam cohiberi possunt,
adhibita, videlicet, ratione ad
partem contrariam causæ fle-
tus, atque lacrymas excitantis:
qua eadem ratione Theodosius
Imperator, ubi irasci cœperat
græcas litteras memoria recen-
sebat, ut illa, inquit Iustinus,
concitatio, quæ momenti est,
mente alio traducta, parui tem-

poris

ET LACRYMIS. 21

poris interiectu etiam langue-
 sceret : Ex quo etiam Celsus
 Romanus Medicus in cura
 Phreneridis animum ad con-
 traria reuellebat : vnde quo-
 rumdam , inquit , vani mœtus
 leuandi sunt , sicut in homine
 prædiuite famem timente ac-
 cidit , cui subinde falsæ hære-
 ditates nunciabantur : quorum-
 dam audacia coercenda est , si-
 cut in his fit , in quibus con-
 tinendis plagæ quoque adhi-
 bentur , atque ab his , quæ im-
 imaginantur , ad meliora , &
 contraria mens abducenda est :
 sicuti etiam & in amantium
 cura Paulus admonebat : Ex
 quo Aristoteles etiam in Ethi-

Cels. lib. 3
 c. 18.

Paulus li.
 3. c. 17.
 Arist. 2. &
 6. Ethic.
 cap. 8.

B 3 cis,

22 DE FLETU,

Aristot. 7.
polit. c. 17

Auic. 3. p.
doctr. 1.
cap. 2.

cis, fortes viros, ait, in magnis periculis, & doloribus, quos patitur sensus, propter honestam mortem animo, aut gaudere, aut saltem dolore non affici; itaque plorare numquam conspiciuntur: hac autem ratione cur lacrymæ voluntatis imperio non subiaceant? Cohibitiones puerorum, ait idem Aristoteles, atque interruptiones ploratus, qui legibus prohibent, non recte faciunt; sunt enim utiles ad augmentum, sicuti & Auicennas etiam docebat. Sed qua quidem ratione legibus prohibentur ploratus? Quoniam videlicet responderem, Pueri metu legum, timentes

mentes maiora mala , illis animum applicant, quæq. ut eundant, lacrymas cohibere bonum ipsis fore quoque iudicant : Atque ita sic voluntariæ etiam sunt lacrymæ , nempe voluntate consentiente, vel inuoluntariæ, ut superioribus cum Hippocrate assereretur .

Dixi verò voluntate consentiente , quandoquidem in tantum consentit voluntas , ut flere licet à malo , fletus tamen ipse , vel ipsius flendi actus , iucundus sit , & si mala aliquando exinde sequantur : unde Aristoteles in Rethoricis. Quin etiam, inquit, in luctibus, & lamentationibus quædam volu-

Aristot. 1.
Reth. cap.
de iocundis .

ptas innascitur. dolor enim existit ex eius desiderio, qui mortuus est: voluptas autem ex recordatione, & quasi conspectu eiusdem: dum sibi illum penè cernere videntur: & quæ dum vixit, egit, & quibus moribus erat præditus, apud se repetunt: itaque illud etiam ab Homero dictum est:

*Sic ait, & cunctis flendi est exorta
cupido.*

Sed ego non modo mortuorum quorūdam fletum iucundū vocari posse dicerem, verū & quemcumque fletum cum delectatione aliqua fieri; considerando tamen fletum in ordine, & comparatione ad dolorem,

ET LACRYMIS. 25

rem, atque vt fletum, quatenus videlicet, quod intus comprefsum, atque moleftia anguftatum retinetur, in ipfo fletu emit titur, & fic veluti præcordia in ploratu exonerari percipiuntur: cū etiam ipfo fletu peccati pœnas foluere aliquando videatur dolentibus. Ergo fletus non modo amicorum, verum etiam & quorumcumque iucundus, vel vtilis, vt dixi apparet.

Sed obijcies, fi fletus iucundi funt, vtique iucundum, vt iucundum expetibile eft, ac tamen fletus non modo expetuntur, verum hominibus ita funt exofi, vt totis viribus ab omnibus impediantur; qua igitur ra-

tione

Dub.

tionem iucunditatem afferunt?

Respondetur, fletus exosos hominibus esse, nullum habere dubium, sed tamen non ut fletus exosi sunt, verum quatenus in proprio fletu, & dolor semper adest; non igitur, ut fletus, sed quatenus dolorifici sunt homines fletus abhorrent; ut enim fletus iucundi semper sunt, cum fletus ipsi doloris, quodammodo, medicamentum sint, & fletibus dolores minui manifestissime, ut plurimum appareat.

Fletus igitur ut dicebam, siue lacrymæ, voluntariæ sunt, vel inuoluntariæ: atque voluntariæ, vel concurrente volun-

tate,

ET LACRYMIS. 27

tate, in plures etiam partes di-
uiduntur; quatenus videlicet,
ex pluribus, vel pluribus mo-
dis exoriuntur: Vnde ex ma-
gno timore aliquando fiunt, vel
cum dolore lacrymæ, fiunt nec
non etiam ex amore, miseri-
cordia, ira, tristitia, nimio gau-
dio, atque omnibus ferè immo-
deratis animi affectus secundo
Moralium ab Aristotele recer-
fitis, quique ad quatuor capita
reduci solent, nempe gaudium,
timorem, spem, atque dolo-
rem, ex quo illudque Virgilij,
Hic metuunt, cupiuntque timent,
gaudentque nec auras
Respiciunt.
atque Boetius,

Refert
Rhod. lib
12. dicto
cap 4.

Aristot. 2.
cap. 5.

Virgil. 6.
Æneid.

Gau-

Boet. 1. de
consolat.
metr. 7.

*Gaudia pelle, pelle timorem,
Spemque fugato, nec dolor adsit.*

Plures itaque sunt lacrymæ volūtarie, quemadmodum etiam & inuoluntarie infinitæ, prout infinitis ex causis nasci possunt, cum intrinsicis, tū etiam extrinsicis, de quibus lacrymis, cum infinita quoque recensentur à medicis, & præsertim ab Aetio, non est quod ipse in præsentī plura dicam, sed ad alia accedens.

Aetius tetrab. 1. ser.
30. c. 138.

Causæ fletus, & lacrymarū, ubi, & quomodo

Quarto loco causæ fletus, & lacrymarum petebantur, nec non etiam ubi, & quomodo fierent: & quidem omīssis lacrymis inuoluntarijs, de voluntarijs hic loquentes, nempe

quæ

ET LACRYMIS. 29

quæ ex animi affectibus oriuntur, & quæ animo concurrente fiunt: Cum cõstet, inquit Rhodiginus, non esse aliud lacrymas, quam aquosum humorem ab oculis profluentem, quam habeat is rationem, amplius scrutandum; sic autem comperimus in secunda, tertia, & quarta digestionem, hominis superfluitates aquosas discerni semper; siquidem in hepatis coctionis secundæ potestate aquositas gignitur: eius magna pars contruditur per emulgentes venas ad renes: percolata inde à sanguine, ac sequestrata per meatus, qui vritides nuncupantur, in vesicam

Rhod. ib.
cap. 3.

delat-

delabatur, ac egeritur denique: quicquid verò substitit cum sanguine, ut sit eius vehiculum, fertur cum eodem ad venarum extrema, quæ oculos pertingunt, & inde est lacrymarum materia. Contingit id ipsum, & cibi perfectione tertia, cum sanguis conuertitur in humiditatem primam de secundis, fit & in postrema, cum humiditas prima de secundis transmutatur in secundam, & tertiam. Obiter tamen sciendum, subiungit idem Cœlius Rhodiginus, in coctione vltima duplicem secerni superfluitatem, altera quarum crassior sit, vnde proueniant, quæ

in

ET LACRYMIS. 31

in corporis superficie visuntur
fordes, & insuper narium mu-
cus, aurium quoque marmo-
rata. Subtilis altera, quæ quan-
doque in vaporem, in sudorem
aliàs modicum, tenuemque di-
lapsa commutatur, nec non
oculos scandens lacrymis argu-
mentum præbet. Sunt qui ita
ratiocinantur, quæ caloris vi in
vaporem resoluantur ignea le-
uitate hinc ascita, scandere tam
diu ad superna, donec reper-
cussa, addensataque frigescere
incipiant, relabanturque, id
quod in pluuia conuissimus, &
vasis, quæ ambica vocant. in hu-
mano autem corpore tres agno-
sci fumidas euaporationes, sto-
machi,

machi, iecinoris, ac lienis, & cordis; quibus tria respondeant mēbra item superne, oculorū, narium, aurium. Sed nariū mūcū à stomacho esse, aurium fordes ab iecinore, organorū indicare situm, sic & lacrymas ex oculis demanantes ab corde profluere, quando & nobilior rei euentus nobiliorem præfert causam: in dolore autem hæc vbertim scatere, quoniam eius vi plurima secernatur evaporatio: Et hæc supradictus Cælius; Ex quibus colligitur ultimo lacrymas ex dolore fieri, vnde bene dixit Nicander Iossius, fletus, videlicet, dolorum soboles: nam vt etiam ex-

Iossius ib.

perien-

ET LACRYMIS. 33

perientia constat, dolores lacrymas sequuntur. Sed qua ratione? Eadem ferè dicerem, quam superius Rhodiginus adduxit; etsi enim fletus proprie oculorum sit, nam & ibidem quoque lacrymæ generantur, tamen inchoatiue, & prima sui in latitudine, exordia prima in alijs partibus adipiscitur; ut puta in præcordijs, vel septo transuerso, ut dicitur, in corde, pulmone, & similibus. Et quod in præcordijs fletus primordia sua educat, tum patet experientia, cum in dolore hanc partem maxime comprimimus, vel affici percipiamus; tum etiam quia, & risus in eadem

C parte

34 DE FLETU,

Plin. lib. 2.
c. 37.

parte incipit, sicuti Plinius assererat: Cumque risus ab hilaritate procedat, fletus autem ex dolore, qui risui è directo contrariatur, necesse est dicere, & in eadem parte quoque fieri; contrariorum namque ratio, & disciplina eadem est.

Fletus igitur in præcordijs incipit, & hinc non sine ratione Antiquiores partem illam ~~σπερον~~ vocauere, quod latine mentem quoque significat, cuius accidentia, cum dolor, tum hilaritas sunt, & per consequens cum risus, tum etiam & fletus: Quod autem risus in phrene fiat docuerunt plures, ex quo inter alios Plinius, Argumēto,

Plin. ibid.

in-

ET LACRYMIS. 35

inquit, quod titillati maxime intelligitur alarum, quas subit non alibi tenuiore cute humana; ideò scabendi dulcedine ibi proxima: & ab hoc in prælijs gladiatorumque spectaculis mortem, cum risu, traiecta præcordia attulerūt, sicuti & idem Aristoteles, aliàs adnotauit; atque Hippocrates in Thycone, qui catapulta percussus in phrene ridendo perijsse fertur.

Arist. 3. de
part. c. 10.
Hippoc. 5.
epid. 92.

Cum igitur risus exordia sua in phrene habeat, sic etiam & fletus: nam vt supradiçtus Plinius asserebat, In phrene mentis subtilitas, & ideò nulla est ei caro, sed neruosa exilitas; quæ quidem neruosa exilitas

Plin. ibid.

C 2 tam-

tamquam mentis etiam domicilium, recipiens ex imaginatione aliquam rem perniciosam, ut exempli gratia nuncium proximæ futuræ mortis suæ, amissionem quarumcumque facultatum, filiorum, honoris, & similia; phrenes, inquam, est, qui primo huiusmodi sentit, vel percipit; hincque constringitur hæc pars, atque contrahitur primo in fletu, ut superioribus dicebatur: sed quare? Ratione timoris primo dicerem, quoniam cum dolore aliquis timor semper adsit; ut videlicet cor, atque spiritus phrenes tueatur, in timore statim cōtrahitur; atque hæc etiam

ratio-

ratione hæ partes præcordia ab aliquibus dicuntur : quandoquidem ante cor, & muralia, vel defensiva cordis sint : Hinc igitur in dolore constrictio primum, vel contractio phrenis adest, ratione inquam timoris, ut dicebam, qui semper dolorem concomitatur : Sed præter hanc constrictionem est etiam alia in dolore, vel fletu ; quandoquidem in dolore causa fletus, ipsius phrenis immoderatus motus adest, & conquassatio quædam, non aliter, atque in rigoribus accidit ; phrenes etenim pars nervosa, nec non etiam exquisitissimi sensus recipiens in se ex tristi imagina-

38 DE FLETU,

tione, tristes etiam spiritus tã-
quam nuncios sui mali, vtpu-
ta mortis, & similium; hos
inquam spiritus alteratos re-
cipiens, malam in ipso, nec
non etiam, & tristem faciunt
sensationem, atque non aliter
tunc se habet diaphragma,
siue phrenes, sicuti & partes
cutaneæ, se habent, quando
acrem bilem, vel huiusmodi
aliud in se recipiunt; statim
quidem hæ partes cutaneæ ir-
ritantur ad bilis expulsionem,
& sic inordinatus motus, &
conquassatio, siue rigor fit: sic
etiam & phrenes se habet, tri-
stibus ex spiritibus, quos in se
recepit ex corde imaginante,

irri-

ET LACRYMIS. 29

irritatus, statim aggreditur ad
ipsorum expulsionem, & hinc
conquassatio magna in ipso fit;
à qua deinde conquassatione,
tum etiam ipsius constrictio-
ne dicta, cor pulmones, spiri-
tus, atque omnia simul vnita
præcordia, in dolore inordi-
nate mouentur, nec non etiam
constringuntur, ex quo fit vt
etiam cuncta ibidem retenta
maximopere calefiant, atque
propterea accidat, vt in dolo-
re cuncta præcordia aduri vi-
deantur: quibus deinde sic se
habentibus, spiritus, atque om-
nia alia fumosa, vel aerea, quæ
in præcordijs adsunt tamquam
nimis calefacta diu retineri nō

C 4 pos-

Gal. lib.
de placit.
Hippocr.
& Plat.

possunt, aliter enim si retinerentur cor suffocaretur, ac tandem mors ex suffocatione etiam succederet, ut bene Galenus in libris de placitis adnotabat: propterea accidit etiam quod praecordijs relaxatis, virtute expulsiua ipsorum nec non etiam expellente, spiritus calefacti, atque ex calefactione immoderata acriores redditi, à praecordijs dictis ad alias partes transmittantur, nempe per pulmones ad tracheam, atque alias huiusmodi superiores, sed praecipue per nasum, ipsiusque anfractus ad oculos tandem deferantur: Extat enim inter nasum, & oculum, ut bene Fal-

lopius

ET LACRYMIS. 41

lopius notarunt, atque Schen-
chius, foramen quoddam in
puncto lacrymalis, quod qui-
dem foramen idem Fallopius
transmissioni etiam lacryma-
rum inferuire dixit; per hæc
inquam à naso ad oculos fora-
mina supradicti calefacti spiri-
tus, atque acriores ad oculos
transmissi, sunt in causa dein-
de, vt lacrymas quoque exci-
tent; sua tamen acrimonia, ne-
que aliter; atque fumus, & acria
omnia id facere solent: Et hinc
ille humor in dolore tam fœ-
cundus, atque paratus; quique,
vt Plinio respondeatur, reliquo
tempore in glandulis ipsorum
oculorum retinebatur: quan-

doqui-

Schench.
refert li. i.
obs. med.
obs. 289.
& 290.

Plin. ibid.

doquidem in oculorum orbita glandulæ sitæ sunt humiditatem à capite ad oculorum lubricitatem eo defluentes, excipientes, atque oculos irrigantes, mobiliioresque reddentes: quæ quidem supradictæ glandulæ ab aliquibus plures, ut Rhodiginus recensuit, ab alijs autem vna tantummodo cuique oculo exhibetur, sicuti Schenchijs docuit.

Sed de numero glandularum quicquid sit: Certum est lacrymas, ut audiuiſtis, in prima ſui latitudine à præcordijs exoriri, proxime verò in oculis fieri, quemadmodum experientia quoque apparet: Ad

OCU-

Rhodig.
ibid. c.3.

Schench.
ibid.

ET LACRYMIS. 43

oculos autem serofas illas humiditates, ex quibus lacrymæ formantur, Auicenna ex cerebro educi docuit, Cœlius verò aliter refert: quando semitas, ait, verò duas Anatomici deprehendere, per quas ad oculos lacrymæ furrigantur. Priore loco venas statuit, quæ in fronte sunt, & temporibus ad oculos productæ: deinde esse intestinos meatus, qui eodem protendantur. quamquã monstratur, & callis tertius, quia profluens humiditas in nares per ossium foramina in oculos desinentia, in illos corriuatur: Verum enimvero, inquit, aliàs Cœlius, non omiserim hac par-

te

Auic. li. 3.
fen. 3. trac.
2. c. 26.
Cœl. Rhod.
dig. lib. dig.
sto, c. 3.

Rhod. ib.
cap. 4.

te illorum sententiam, qui audacius astruxere, lacrimas in angulis quidem se ostendere, prorūpere tamen ex spiramentis duobus in fine pilorum, qui è palpebris promicant, quorum vnum in superiore sit gena, in inferiore alterum prope domesticum angulum. Hinc arguta in medium profilit asfertio, lacrymas ex ira, & tristitia, vel huiusmodi ægritudine alia per inferius redundare spiramentum, quia cordis eas sint accidentia. Quæ verò alia profluant ratione, superiorem habere meatum, quia euentus caussa sit de cerebro.

Sed de vijs lacrymarum ad

ocu-

ET LACRYMIS. 45

oculos quicquid etiam sit; quia lacrymæ non ex dolore tantummodo procedunt, verum ex gaudio, mœrore, & huiusmodi; quæres in præfenti, qua ratione, & in his etiam affectibus procédant? Alexander, mœrentes, inquit, utique meatuum, siue pororum densitate extrudunt quod in ipsis est humectum, tristitia enim frigiditatem, atque pororum densitatem: gaudentes verò ratione diuersa, raritate, atque laxitate eorundem humida effundunt: Quæ quidem Alexandri adductæ rationes esto secundum partem veræ sint, totaliter tamen confirmandæ nõ

viden-

Refert
Cœl. ibid.

videntur ; quandoquidem & si in mœstitia refrigeratio adsit, atque constrictio, vt Alexander ait, tamen hac solummodo constrictione tantâ copiam lacrymarum transmitti non videtur possibile, cum & per multos dies ex mœrore fletus, atque menses durare possint; an quia igitur semper in talibus lacrymæ ex constrictione pororum fiant, extrudentium, quod in ipsis humidum contentum est? Nequaquam certe, cum & in fletu alius motus, nempe præcordiorum cōquassatio semper adsit, quæ licet cōstringendo, non ex constrictione tamen immediate procedit.

Alia

Aliæ igitur rationes assignanda sunt, cur in gaudio, atque mæstitia rebus contrarijs lacrymæ fiant: sed has an ideò, dices excitari, quia in his, quemadmodum etiam & in omnibus alijs animi affectibus ijdem spiritus calefiant, acrioresque reddantur in præcordijs, & sic ab ijsdem etiam sua acrimonia in oculis lacrymæ educantur?

Nequaquam responderem: nam etsi verum sit in omnibus alijs animi affectibus præcordia, ipsorumque contenta calefieri, & quodammodo etiam acria reddi; tamen ijdem spiritus calefacti, atque illæ à præcordijs fumositates, proprie,

&

& per se non transmittuntur ad oculos nisi in dolore, atque hoc nulla alia ratione, nisi ut lacrymis extrinsecus dolores manifestarentur, quemadmodum & gaudia risu propalantur, & similia: aut ideò dolores in oculis per lacrymas manifestantur, ut scilicet homines hac ratione in sui miserationem, atque auxilium conducant: nam ut Coelius supradictus assererat, Cum plorant dolentes cum spe dolent, his verbis; Nec omnis tamen dolor sic cordis calorem excitat, ut aiunt, ut qui in eo est sequæstretur humor, sed qui cum spe modo est: hanc enim efficere, ut exiliat cor ve-

hemen-

Coelius li
bro dicto,
cap. 3.

hementius, ac laxius fiat; Nec subsultus quilibet hoc effecerit, sed impetuosior, uti in rerum acerbitate; siquidem ubi spes abest, cordis cessat subsultio, quin comprimitur, meatibusq. occæcatis, augescente calore, feruet humor, nec euaporat.

Sed si fumositates à præcordijs ad aculos nisi in dolore transmittuntur; qua igitur ratione gaudentes etiam plorant, mœrentes, & alij similes? Nulla alia ratione utique dicerem, nisi quatenus doloris participes sunt, ex quo gaudentes ideò lacrymantur, quoniam in contrarium rei gauisæ reflexum habent; & sic Dictatorem Cæsa-

D rem

rem de morte Pompeij fleuisse dicitur, cum nimium gauderet, quia tamen eidem miseræ se fortasse suppositum recordatus fuit, aut alicuius rei dolorificæ, quatenus, videlicet in eodem statu esset cogitando, ex gaudio dolere cœpit, ac tandem lacrymæ etiam superuenere; non quidem, ut dixi, ex gaudio, ut gaudio, verum gaudij in contrarium, reflexu habito: Atque ita non ut gaudentes; verum ut dolentes in gaudio lacrymantur homines; quemadmodum, & omnes misericordia moti in lacrymas incidunt; siquidem miserescentes in tantum fleant, in

quan-

ET LACRYMIS. 51

quantum pœnas, vel misérias
aliorum, vt proprias sibi ipsis
animo repræsentant, & ita
prout magis, vel minus hoc si-
bi repræsentant, eadem quoque
ratione magis, vel minus plo-
rant, nempe ratione doloris,
& non aliàs: Alexander ille
Magnus Macedonus, cum re-
gna Darij Persorum Regis, tã-
quam sua spatiaretur, incidit
forte fortuna in sepulchrum il-
lius olim maximi Regis Cyri,
cui talia verba inscripta erant:
ò vir quisquis es, & quocum-
que aduenis, neque enim te
venturum ignoravi, Ego Cy-
rus sum, qui Persis Regnum
institui, pusillum terræ quo

D 2 meum

Quintus
Curtius in
vita Ale-
xandri .

meum tegitur corpus non in-
uideas; His verbis Alexandrum
lacrymasse refert Quintus Cur-
tius , & si tamen ex victorijs
receptis maximo gaudio refer-
tus esset ; nulla tamen ratione ,
nisi superius sæpissime addu-
cta , in contrarium scilicet rei
gausæ , vel aliàs reflexu habito :
sicuti enim naturales corporis
affectus reuulsione causæ , vel
humorum ad partem contra-
riam affectæ , vel aliàs curan-
tur ; sic etiam & animi affectus ,
eiusdem mentis aliò reuulsio-
ne , vel abstractione transmu-
tantur : Non igitur vt gauden-
tibus , neque vt mœrentibus ,
verum vt dolentibus , in omni-

bus

bus alijs animi affectibus fletus
fiunt, vel propriæ lacrymæ, fi-
cuti superioribus dicebatur.

Sed dices in gaudio, atque
risu homines lacrymasse refe-
runt plures, nec vlla sine con-
sideratione rei dolorificæ: quo
igitur modo ex gaudio, vt gau-
dio, lacrymas fieri negatur, at-
que fletum? Est vtique hoc re-
linquere sensum propter ratio-
nem.

Respondetur, ex lacrymis
aliquas esse proprias, aliquas ve-
rò impropriè lacrymas dici: at-
que proprias, fletus, & ex dolore
solummodo sunt, vt superiori-
bus multis demonstrauiamus.
improprie verò possunt fieri à

Dub.

54 DE FLETU,

pluribus; utputa gaudio, risu, & similibus alijs. Et quod quæ in gaudio, vel risu fiunt lacrymæ, non fletus sint, non proprie lacrymæ dici debeant, res est manifesta; tum quia parum durant; tum etiam quia dolores per lacrymas manifestantur, non autem gaudia; ita quod quæ in gaudio fiunt lacrymæ per accidens, atque gaudio improprie dici debent: Cum verò superioribus in gaudio, ut ex gaudio lacrymas negabamus, de proprijs lacrymis intelligebatur, quæ proprie fletus dicuntur, atque à dolore semper ortum ducunt; de illis videlicet lacrymis quæ ex animi la-

cera-

ET LACRYMIS. 55

ceratione fiūt; & ideò fletus græcè *δακρυο*, ex quo dacryma, siue lacryma ab animi laceratione deducebatur; quia scilicet proprij fletus, atque propriæ lacrymæ ex laceratione, siue dolore, semper ortum ducunt.

Sed esto proprias lacrymas, atque fletum in gaudio etiam à dolore fieri, quæ improprie sunt, ex quo originem ducent?

Nulla alia de causâ ipsedicerem, nisi vt communiter asseritur, ex præcordiorum, scilicet, relaxatione vehementi, & maxima, à qua per accidens fit, vt fumositatum quæ à præcordijs transmittuntur, aliqua etiam pars ad oculos, deducatur; quæ

D 4 etiam

etiam deinde sua acrimonia potest aliquas humiditates excitare, atque per modicum tempus, cum relaxando fiant; quemadmodum in risu accidit, &c.

Dub.

In ira verò qua etiam ratione lacrymæ fient?

Cic. lib. 2.
Reth. c. 2.

Ira, inquit Cicero, libido est cum dolore speratæ punitionis propter apparentem negligentiam, vel in se, vel in suorum quempiam, contra id, quod oportebat: Quod si, ira est huiusmodi, ergo lacrymæ quæ in ira fiant, dicendum est etiam ex dolore proficisci.

Lacrymarum itaque, vel proprii fletus causa dolor tantummodo est, ut superioribus læ-

pillime

piissime dictum, nec non etiam probatumque fuit.

Sed dices, si fletus doloris ratione solummodo eueniat, cur equidem magis fœminæ plorent, atque pueri etiam facilius, quam viri, & iuuenes? an quia hi tales, dolores facilius percipiant?

Dub.

Nequaquam responderem; quoniam dolor quædam est tristis sensatio, cui magis inepti pueri sunt tanquam humidiores, atque fœminæ veluti frigidiores, & humidiores simul, quam viri, & iuuenes; sensus enim in sicco perfectior est, quam in humido. Ex qua igitur ratione id procedat?

Iam

Galen. 12.
meth. c.5.

Iam quidem superioribus dictum fuit, in fletu esse necessariam quandam præcordiorum relaxationem, quæque ideò fiat, quandoquidem spiritus ibidem tristes, atque corrupti (dico corrupti quum iuxta Galenū animi affectus spiritus corrūpant, ut inquit); hi inquam spiritus, tum corrupti quodammodo, vel nimis excalefacti in præcordijs retineri diu non possunt; & propterea, qui præcordiorum debiles sunt, statim quoque ipsis relaxantur, quemadmodum mulieribus accidit, atque pueris: viris autem è contra, atque ætate perfectioribus: quoniam videlicet, præcordia

ipsis

ipsis, tanquam calidioribus, valentiora sunt, tristes spiritus sufferre magis magisque possunt, & hinc ad fletum, neque adeò procliuiiores: Quæ etiam ratione, ad fletum magis proni, debiliores, atque timorosi sunt; minus verò, è contra fortes, vel animo valentiores dicuntur; talesque firmi pectore à Poeta asseriebantur, quãdo,

*Nunc animis opus est Aeneas,
nunc pectore firmo.*

Et sic expeditis causis lacrymarum, quomodo, & quibus in locis generentur, accedo ad quintum quæsitum, quo videlicet fine, vel cuius causa huiusmodi fiant.

Atque

Virg. cum
Sybilla.
Æneæ lo-
quitur.

Finis fle-
tus, & la-
crymarū.

Atque superioribus iam fuit indicatum finem lacrymarum, quo ad animum considerata- rum, esse ostendere dolores à quibus mens, & præcordia interius præmuntur, quemadmodum ex risu gaudia demonstrantur, & similia: interiora namque habent cum exterioribus consensum talem, ut quæ intrinsecus adsunt, exterius etiam declarentur: & ideò libri physionomicorum Aristotelis, Chyrumantiæ, & similes aliæ scientiæ, quæ apud Antiquos magis in usu erant, nunc verò iure optimo ex lege vetita nobis.

Dub.

Sed dices cur dolores in ocu-

lis

ET LACRYMIS. 61

lis manifestentur potius, quam in alijs partibus?

Quandoquidem responderem, maximum habent oculi cum præcordijs consensum, in tantum, ut à quibusdam Philosophis, oculi ianuæ cordis appellarentur; à quibusdam etiam simulacra animi; & hinc fortasse Plinius, quando, Neque vlla ex parte, aiebat, maiora indicia animi cunctis animalibus, sed maxime homini; idest moderationis, clementiæ, misericordiæ, odij, amoris, tristi-
tiæ, lætitiæ: contuitu quoque multiformes, truces, torui, flagrantes, graues, transuersi, limi, summissi, blandi: Et pro-
fectò,

Plin. lib. 2.
nat. hist.
c. 37.

fectò, subiungit, in oculis animus inhabitat; ardent, incenduntur, humectant, cohibent. Hinc illæ misericordiæ lacrymæ; hos cum osculamur animum ipsum videmur attingere; hincque fletus, & rigantes ora riui. Qua eadem ratione, viginti gladiatorum paria, aiebat, in Caij Principis ludo fuisse; in ijs duo omnino, qui contra comminationem aliquam non conniuerent, & ob id inuicti: nam vt etiam subiungebat, nictantes pauidiores accepimus. Itaque oculi cum præcordijs maxime consensunt, & animi affectus proprie in oculis representantur: ex quo

Gale-

ET LACRYMIS. 63

Galenus diuinam partem oculos appellauit, nec ferè alia ratione caput, nisi oculorum seruitio fuisse constitutū: quandoquidem oculi mentis recondita apertissima faciunt, nisi fallacijs vtamur, quemadmodum & Hecuba fecit, quæ Polinestorē proditura, ne ab ipso in oculis cognosceretur, inquit, ipsū, se pudere, in tales misérias reductum, respicere; persuasit namque turbationem oculorū, ipsi non ex mali animi proposito, at pietatis ergo fuisse, ad hoc vt melius executioni scælus mandaret, hæc pessima, & callida mulier.

Oculi itaque sunt, cum quibus

Galen. de
vfu partiū

Euripides
cum indu-
cit Hecu-
bam Poi-
nesteri lo-
quentem.

bus præcordia , & intellectus conueniunt , vt scilicet , sicuti & aliæ animi passiones, ibidem quoque & dolores per lacrymas manifestarentur : Atque hic est finis quo ad animum consideratus, ipsarum fletus, & lacrymarum .

Quo verò ad alia considerato fletu , alij etiam fines respiciuntur , ex quo Athletas , refert Cicero , cum exercebantur ingemiscere consueuisse , vt se ipsos fortiores redderent : & pueris Aristoteles superioribus laudabat , tanquam loco exercitationis ; quæ quidem exercitationes, vt stomacho inimicæ , post cibū à Cœlio Au-

Cicero 2.
Tuscul.

Aristol. 7.
Polit.

Refert
Mercuria
lis in Gym
nastica ,
lib. 6.c.6.

reliano

ET LACRYMIS. 65

relano damnantur; licet etiam dubitari possit maius malum, quam bonum ex his resultaturum; cum fletus corpora frigidiora, intenta, ac debilia reddat, febres aliquando secundum Galenum lacrymæ accendant, atque ut eloquentissimus aiebat Celsus, continui fletus oculos imminuant: Neque fileam præterea quantum damni vox à fletu recipiat, dum fauces, atque vocalia instrumenta inter flendum madefacta, exasperatave, eam raucam efficiunt, tussesque, atque noxios catharros latenter concipiunt. & hæc sufficiant quo ad ea, quæ de fletu & lacrymis quærebantur, de

Cels. lib. 6
cap. de cura oculi.
Gal. 1. de san. tuen.
cap. 8.

E qui-

quibus veniunt successiue non
nulla quoque alia disputanda.

Dub.

Arist. 3. de
part. ani-
malium.

Et primo lacrymarum vsus,
præter hominẽ, cæteris anima-
libus non datur ferè, inquiunt;
Cuius rei Aristoteles rationem
reddens, quia cordis vehemen-
tior commotio, ait, ex qua la-
crymæ oriuntur, in homine
tantum fit, non in alijs. Sed
cur non in alijs, atque in ho-
mine?

Intellectus causa, responde-
rem; quandoquidem dolent
homines ratione concurrente,
cætera verò animalia sensu tan-
tummodo agente, vel instinctu
naturæ; non quidem animi, at
sensus dolor in brutis est, & hinc

ve-

ET LACRYMIS. 67

vehementius homines quam
bruta dolent; tum etiam quia
dicerem, homini cum Plinio
sanguis tenuissimus, sapientio-
ra autem, dixerat superius, qui-
bus sanguis subtilior, ergo etiā
doloris sensus subtilissimus, at-
que acutissimus est: Aut tan-
dem dicerem, & fortasse me-
lius, Ideò hominibus vehemen-
tiores dolores fieri, quam Bru-
tis, nec non etiam & lacrymas
in oculis excitari, quoniam
in hac parte corporis homines
suas debebant demonstrare pas-
siones; at verò bruta in alijs
partibus, ut puta auribus, vel
alijs similibus: Atque ex hoc
nascitur, ut idem quoque Pli-

Plin.lib.2.
cap.38.

E 2 nius

Plin. li. 41.
cap. 37.

nus asserebat, quod equis, exēpli gratia, & omnium iumentorum genere, indicia animi aures præferant: nam fessis marcidæ: Nutantes pauidis; subiectæ furentibus. Resolutæ ægris facies homini tantum; cæteris os, aut rostra asserebat: Statim igitur, atque equi dolentes sunt aures summissas habent, ut peritiores recensent, de oculis verò nulla habetur ratio; atque etiam id nulla alia ratione forsitan natura præstauit, nisi quoniam magis aures in brutis pateant, quam aliæ partes, in hominibus verò oculi, qui primo intuitu secundum totum prospicientibus se demonstrant.

Hæ

ET LACRYMIS. 69

Hæ igitur sunt rationes , quæ
declaran cur potius homini-
bus , quam alijs animalibus ,
propriij fletus, vel lacrymæ fiant
vt petebatur .

Sed his suppositis, quæres vl-
terius , si fletus ideò euenit ho-
minibus magis; quia cordis ve-
hementior commotio , atque
doloris intentio maior , quia
cognitio in his , nec non etiam
& ratio concurrat : Cur igitur
pueri nuper nati etiam plorant,
in quibus , secundum Peripa-
theticos, quoad secundam ope-
rationem nullus adest intelle-
ctus , nec à brutis differant ?

Præterea , Ploratus diceba-
tur aliàs , nihil est aliud nisi

Dub.

Dub.

E 3 emis-

emissio lacrymarum ab oculis cum dolore, hanc verò etiam bruta habent, ergo non hominibus solum contingunt lacrymæ, sed alijs?

Atque brutorum lacrymas cum dolore esse, apparet ex vociferatione, vel clangosa voce, quam emittunt; unde canes exempli gratia, adeò clangosæ vociferantur, ut etiam homines in suorum misericordiam aliquando inducant; & sic Appio Iunio, & P. Silio Coss. inquit Solinus Polystor, damnatum dominum canis cum abigi non posset, comitatus in carcerem, mox percussus, ululatu persecutus est. Cumque ex

Solin. Polystor.

mise-

ET LACRYMIS. 71

miseratione populi Romani potestas ei cibi fieret, ad os defuncti escam tulit. Ultimo abiectum in Tyberim cadauer adnatans sustentare conatus est. Canes igitur etiam ipsi dolent, atque adeò, ut ululatu in misericordiam homines inducant; ex quo ipsis, quemadmodum, & alijs brutis, fletus vel lacrymæ cum hominibus communes sunt.

Respondetur, plorare tantummodo homines non esse dubium, ut superiora docebant; quandoquidem risus homini solummodo proprius est, ergo etiam fletus risui contrarius motus, vel accidens; cum contra-

Plin. lib. 7,
in proœ.

lib. de se-
ptimestri
partu.

riorum ratio, atque disciplina eadem sit, secundum Aristotelem aliàs: Et si autem, ut obijciebatur, Pueri nuper nati etiam fleant, non tamen proprius fletus illorum est, at verò, ut ait Plinius, vagitus, donec anima suis incipiat fungi operationibus, quo tempore utique proprie fieri tunc dicuntur, anima, videlicet, deinde concurrente, nec non etiam & ratione ratiocinante. Est autem hoc tempus, iudicio meo, à natiuitate hominum quadagesimus dies, post quem, animam rationalem, in actu secundo magis operari, Hippocrates manifeste demonstrat, his verbis. Ter-

tius

tius quadragenarius est, in quo
vbi nascantur, etiam male af-
flicti, si effugerint quadraginta
dies, apparent magis robusti,
ac sapientes: nam & splendo-
res clarius vident, & strepitum
audiunt, quod prius non potue-
runt, tanquam incrementum
habeat hoc tempus, tum iuxta
alia, tum iuxta sapientiam ex
corpore elucescentem.

Quod verò secundo loco
obijciebatur, nempe fletum
emissionem esse lacrymarum
ab oculis, verum est, sed hanc
habent quoque bruta, negatur;
cum euacuatio lacrymarum sim-
plex non sit fletus, verum illa-
rum emanatio cum perturba-
tione

tione animi à dolore facta, ,
præexistente reuocatione ani-
mi ad interiora, cum imagina-
tione, & similibus alijs: quam
quidem emanationem bruta
nequaquam habent, nec ullas
emittunt proprias lacrymas: &
si fortasse in ipsorum oculis ali-
que lacrymæ, forte fortuna, re-
spiciantur; non proprie qui-
dem fletus lacrymæ tales di-
cuntur, quæ non sensu tan-
tummodo dolorem percipien-
te fiunt, sicuti in brutis acci-
dit, at verò sensu sentiente, nec
non etiam; & anima rationali
concurrente, siue perturbata,
sicuti superioribus declaraba-
tur: Ex quo lacrymæ etiam

illæ

illæ brutorum si accedant, non proprie fletus dicentur, verum fluor quidam potius redundantis pituitæ; aut saniei, vel aliquo alio concurrente affectu in oculis, excitatus; non quia autem ex profundo præcordiorum lacrymæ sint, quemadmodum propriæ lacrymæ aliàs dicebantur: Atque ita fletus hominibus proprij sunt, non tamen alijs.

Neque præterea obstat, quod bruta doleant, atque dolor causa fletus sit: in brutis enim, atque in hominibus idem dicere non valet, cum in illis non proprij fletus adsint, at verò ululatus, vel quædam clamoræ

voces;

voces ; quas quidem clamosas
 voces , natura brutis exhibuit
 ad eundem finem , ad quem
 & lacrymas , vel proprios fle-
 tus hominibus præstavit : ad
 manifestandas , videlicet , ani-
 mi passiones , à quibus & ip-
 sa detinebantur : habent tamen
 supradictæ clamosæ voces ali-
 quam , & cum fletu , similitu-
 dinem , sed tamen fletus pro-
 prie non sunt , verum vt dice-
 batur , ululatus , gemitus , at-
 que quærulæ quædam concla-
 mationes ob sensum doloris ;
 cuiusmodi illæ etiã sunt ægro-
 tantium voces clangosæ , quæ
 declarant ipsorum passiones ;
 ex quo , vox clangosa , ait Hip-

pocra-

ET LACRYMIS. 77

pocrates Hermozigæ vxori superuenit, quæ deinde vehementer furens, & muta obijt: Differunt etiam gemitus à proprio fletu, quoniam illi ad indicandos primum dolores sensuum, fuere instituti, sicuti simplices illæ voces, quæ emittuntur ob doloris acerbitatem; fletus verò proprij ad animi potius dolores fuere ordinati, qui cum reuocatione animi ad interiora præcordiorum fiunt, cum imaginatione, eorundem præcordiorum constrictione, conuassatione, ac tandem relaxatione, atque expulsionem eorundem, quæ intus constringebant, vt aliàs declarabatur. Er-

Hippoc. i
prognost.
comm. i.
tex. 17.

go

78 DE FLETU,

go fletus hominibus tantum fit, nequaquam verò, & alijs conuenit.

Dub.

Porphyr.
in introd.

Plin. lib. 7
in proce.

Sed contra hæc sic infurges: Si fletus hominibus tantum fit, atque non alijs, ergo sequeretur ipsum esse proprium hominis, cum ex Porphyrio illud proprium esse dicatur, quod vni conuenit, soli, & semper; sed fletus huiusmodi affirmatur, ergo fletus hominibus proprium est: Cur igitur communiter risus afferatur? Cum etiam statim atque nascuntur homines plorare incipiant? Risus autem è contra ante quadragesimum diem ipsis non accadat, si Plinio aliàs

cita-

ET LACRYMIS. 79

citato credamus?

Respondetur vtique fletum homini vni, soli, & semper conuenire, ergo proprium hominibus dici debet, non autem risus; negatur consequentia: nam cū Porphyrius proprium definiuit, de naturali proprio præcipue intellexit, sicuti risus est, qui naturalis hominibus ab omnibus dicitur; fletus verò è contra res præter naturam: namque fletus nota, & signum est rei præter naturam, videlicet doloris, vt dicebatur: Et si autem superioribus fletum maxime naturalem ipse decanta-uerim, non tamen adeo naturalem ipsum intellexi, nisi qua-

tenus

tenus ab artificiali contra distinguitur: Rîsus igitur quia proprie naturalis res est in hominibus, ideò proprium iure optimo quoque dictus fuit; ex quo risibilis homo per se; flebilis autem per accidens, atque præter naturam prædicatur.

Neque obstat quod prius fletus experiantur ab hominibus, quam rîsus; nam iam dicebatur superius, proprie illos esse nequaquam fletus, verum vagitus, atque querulas lamentationes à fletu maxime distinctas; qui quidem vagitus non ratione ratiocinante fiunt, at verò sensu tantummodo sentiente: Siquidem vt optime ab

Ephe-

ET LACRYMIS. 81

Epheſio docebatur ; Ideò ſta-
tim atque naſcuntur , vagitum
emittunt homines , quia tenuis
ſpiritus à luce concutitur , tum
quia inſuetam terrã attingunt ,
quando in nauibus parientes
mulieres , mutum edunt : Quæ
etiam vltima verba , an vera
ſint , in totum non affirma-
rem ; nam & in nauibus lux
eſt , atque naues inſueta quo-
que domicilia ſunt , & in hoc
non aliter ſe habent , atque in
terra : De hac autem re quic-
quid ſit . Illos minime audien-
dos eſſe addidit Alexander Me-
dicus , qui animũ dicant , quod
amiſſo cœleſti domicilio cor-
pus inhabitare terrenum occe-

F   pit,

Soranus
Epheſius
in Iſog.
cap. 17.

Alex.pub.
61. lib. 10.

pit, id circo infantem cogere, dolere, atque plorare: sed quoniam ipse dicerem ab ambiente frigido percutiuntur nuper nati, ideò plorare, atque dolere; non quidem, ut dixi ratione concurrente, verum instinctu naturæ, atque sensus ope; qui ab insueto aere refrigeratur, vel offenditur. Et hæc quoad aliam dubitationem.

Dub.

Cagn. 2.
de sanit.
tuen. c. 16.

Tertio loco, utrum fletus sine voce fieri possit declarandū proponitur: Et quidem eximius Cagnatus doctor meus, hunc sine voce fieri posse, ex professo negavit, atque non sine etiam magna ratione; cum fletus, ut dicebatur, fiat cum

rela-

ET LACRYMIS. 83

relaxatione præcordiorum, nec non etiam emissionem à præcordijs spirituum alteratorum; quorum quidem emissio, quia impetuosior est, atque subsultim fit, nec non etiam attritione aeris nascitur, compressione præcordiorum, tracheæ, laryngium, oris, atque omnia denique alia, quæ etiam & in voce concurrant; hinc sine voce fieri posse fletum, videtur impossibile, sicuti quoque ut plurimum experientia constat. Vox igitur in fletu necessaria est.

Altera ex parte, Nicander Iossius docet fieri posse, ut ab eis, qui sunt fortiores, atque prudentiores, hic motus supra-

Iossius ibi
dem loco
alias dicto.

F 2 dictus,

dictus , in fletu contineatur ;
 sed in ea retractione , & com-
 pressionem maiori , ac suspensio-
 ne animi profunda , impetus
 sursum repit ad oculos , inquit,
 & lacrymæ prodeunt citra eiu-
 latum, quod aiunt, nequaquam
 indecens esse forti viro : nam
 satis illi est , vt puerilem hunc
 motum , & solutam animo re-
 missionem, quæ imbecillitatis,
 & deiectionis est signum, cohi-
 beat ; dolorem verò è magnis
 rebus cohibere non potest , &
 fortasse etiam non decet, & hæc
 Nicander .

Ex quibus & alijs, ego dice-
 rem fletum artificialiter , atque
 vi maxima , vtique sine voce,

fie-

ET LACRYMIS. 85

fieri posse, per se tamen, atque vlllo sine artificio, vt plurimum, & semper ferè, cum voce enasci, sicuti experientia, quoque demonstrat, & doctissime etiam Cagnatus doctor meus superioribus docebat.

Et quoniam superioribus assertum etiam fuit, dolorem esse in causa omnium ferè propriam lacrymarum, Cur verò accidat vt in dolore aliquibus nullæ lacrymæ exoriantur, quarto loco venit examinandum.

Atque respondet Rhodiginus, lacrymas, videlicet, non in omni dolore excitari, at verò tantummodo in illo dolore, qui cum spe modo est; in

Dub.

Rhodig.
lib. 12. c. 3
& 4.

F 3 quo

quo efficitur ut vitali spiritu in
 cordis occluso cavitatibus præ-
 focatio, atque interitus conse-
 queretur, sicuti in illis sæpius
 accidit, qui magno ex dolore
 tenentur, vlla nec non etiam,
 & sine spe: Præterea ideò, in-
 quiunt alij, aliquibus nullæ la-
 crymæ fiunt, quoniam lacry-
 marum spiramenta, siue ductus
 perangusti sunt; ita ut lacry-
 mæ, & si materialiter adsint,
 propalari tamen non valeant:
 aut ideò etiam hoc euenire di-
 cerem, quia scilicet oculorum
 substantia dura est, atque den-
 sa, quemadmodum & glandu-
 læ duriores; ita ut à fumosita-
 tibus, quæ à præcordijs, ipsis,

---

trans-

transmittūtur, ad expulsionem lacrymarum, nequaquam irriterentur, nonnullis.

Occurrit etiam sæpe sæpius, ut homines inter flendum, & visum amittant aliquando; an quia dices, specierum transitus intentionalium ad sensum cōmunem, à lacrymis impediatur? aut quia ex nimia euacuatione spiritus deficient? aut tandem ex vehementi cogitatione, quæ ita flentibus fiat, hoc ipsum proueniat?

Et quidem obcæcat, inquit Plinius, magna cogitatio, obducto, videlicet, intus visu: & sic in morbo comitiali, subiungebat, aperti oculi nihil cer-

Dub.

Plin.lib.2.
cap. 37.

F 4 nunt,

nunt, animo caligante.

Sed dices, quid intelligit hoc loco Plinius, quando inquit, obducto, videlicet intus visu?

Nomine visus responderem, non quidem actum secundum visionis, at verò primum, vel potentiam visuam intelligere: quia enim animus in cogitatione vehementi totus ferè versatur circa rem quæ cogitatur, hinc alijs functionibus non inseruit, hinc oculos, aliquando, visionis instrumenta relinquit, & sic cæcitas accidit: Quemadmodum & in melancholia affectis idem euenire sæpissime experitur; in quibus adeo animus circa rem, in qua delirant,

se

ET LACRYMIS. 89

se profundat, vt & cœcutire aliquando, non fit mirum: Ex quo Hippoc. 6. aphor. In morbis melancholicis in hæc pericula inciditur, afferebat, Apoplexiam corporis, vel conuulsionem, vel furorem, vel cœcitatem. An quidem eadem ratione id accidat, atque Plinius superioribus docebat? Obducto, videlicet, intus visu, vel potentia visiva, in cœcitatem incidatur?

Hippoc. 6
aphor. 56.

Si lingua repente incontinens fiat, aut aliqua pars corporis apoplectica, tale est melancholicum dicebat Hippoc. aliàs; An retracto item animo ex lingua, dici etiam possit, ad

Hippoc. 7
aphor. 40.

aliam

aliam partem, nempe imaginationem, & similia? Vtique non est dubium animi magna retractione extrinsecas sensuum operationes etiam deficere; apparet hoc præcipue in Ecstasi, à quo quidem correptos, non videre manifestum est, non sentire, non moueri, & huiusmodi; & nulla certe alia ratione nisi superius dicta; ex retractione, scilicet, animi ad interiora, & profunda sui; est siquidem ecstasis non delirium, ut non nulli dixerunt, at maxima, vel profunda imaginatio; & ideò obcæcat, quemadmodum, & Plinius superioribus asserebat: Sed præter animi re-

tra-

tractionem accidit cœcitas in
vehementi imaginatione alia
etiam de causa; nempe ex re-
tractione spirituum, aliàs, ad
vehementissimam, scilicet, co-
gitationem delatorũ: & propte-
rea pluribus intentus minor est
ad singula sensus, aiebat etiam
Aristoteles, quia videlicet spi-
ritus omnium functionum in-
strumenta, omnibus potentijs
vehementer operantibus infer-
uire non valeant.

Aristot.

Sexto de lacrymis etiam
agendo, quærit Nicander Ios-
sius supradictus, quamobrem
fletus diutius permanet, quam
risus: hic enim motus cito sol-
uitur, ille verò cum semel cœ-

Nicander
Iossius tra-
ctat. de fle-
tu, c. 4.

pisset

pisset nescit quasi dimittere :
 Cur etiam, inquit, plorare
 turpius est, quam ridere. An
 propter fletum interitus possit
 accidere, sicuti per risum plu-
 ribus euenit. Cur homines alio-
 qui tristes, & dolentes sæpe
 cum tacerent non plorabant,
 cum autem doloris causam
 velint dicere, & narrare con-
 festim plorant. Ac tandem
 quare vox ridentium, grauior
 est plorantium voce?

Atque quoad primum, ideò,
 ait, fletus diutius perseuerat,
 quam risus, quoniam hic ab
 inani lætitia, quæ veluti per
 transitum afficit, generatur;
 fletus verò à re graui, & do-

lori-

lorifica serio, quæ diutius mouere potest: instat enim alta, quædam cogitatio, & quo magis appellit animum, eo magis displicere consuevit.

Sed dices contrariorum ratio; atque disciplina eadem est secundum Aristotelem; sed risus & fletus contrarij sunt, ergo si fletus durat, etiam risus, atque vt contrarij, non minor erit ratio vnius, quam alterius.

Ad hoc responderi potest, non esse quidem necessarium, vt contraria in omnibus æqualia sint, sed satis est, vt plurimum, Aristotelis sententiam verificari: nam loquutio exempli gratia, atque taciturnitas

con-

Aristot. in
prædic.

contrariæ sunt, sine dubito; ac tamen taciturnitas, ut plurimum, loquutionem valde superat, & sic de alijs. Sed rationibus addendo, quid etiam si dicatur; Ideò videlicet risum minus durare, fletum verò è contra; quoniam, scilicet, in risu spiritus valde dissipantur, nec non etiam, & magis atque in fletu, diffunduntur, cum hic ex constrictione primum, præcordiorum enascatur, ille verò præcordijs maxime dilatatis; & sic quia omnis virtus, secundum Aristotelem, & alios, in spiritibus consistit; ideò risus minus duret, quoniam spiritus, & plures etiam, atque

ci-

Arist. lib:
de somno
& vig. &
aliàs.

citius amittantur?

Ad secundum verò, fletus ait Nicander, magis est turpis, quam risus, quoniam videlicet fletus videtur è medio tollere magnificā illam fortitudinem, quam omnes affectare solent, & contra virilem illum vigorem, quem omnes habere existimant: siquidem arguit animi remissionem; atque propterea, qui mores instituunt, aiunt, fletum esse rem puerilem, indignam viro, & muliebrem, animi scilicet mollioris, & paullo remissioris. Fletus præterea, dicerē, & si naturalis res sit, non tamen secundū naturam hominibus accidit, sicu-

ti

ti risus, & ideo flere turpius est quam ridere, ut dicebatur.

Ad tertium deinde, fletum ait, hominem posse interficere, cum modus videlicet superatur: nam laxatis habenis, & soluto motu diaphragmatis, potest accidere difficultas attrahendi spiritum, multo praesertim euacuato: qua propter calor ipsius cordis suffocatur, non numquam apparatus aliqui, & medij quidam affectus generantur, scilicet lipothimia, & syncopes, si paullo remissius illud fiat: cum autem in risu solutior fiat motus, utpote celerius, atque vehementius vellicante ridiculo quasi prurigine,

nul-

nullaque retrahente cogitatione ; propterea mors multo facilius ridendo , quam flendo potest accidere ; nam ploratus causa minus insolenter mouet, & alta cogitatio animum retrahit partesque ipsas mobiles : risus verò secundum Aristotelis , & Alexandri sententiam vehementem resolutionem inducit ; quoniam vitalis vis , & insitus calor immodice foras prodit .

Quarto ideò, inquit idem, loquendo plorant , qui nullas emitterēt prius lacrymas, quoniam soluto in dicendo spiritu, ac partibus illis , quæ alioqui continebantur , factoque dolo-

Aristot. 2.
prob.
Alex.lib.1
probl. 19.

G re

re magis in actu, cum explicetur, & forsitan aucto, cum dicendo innotescat, & explicetur miseria; Hinc est ut loquendo fleant, tacendo tamen nequaquam id accadat.

Aristot. 2.
problem.
q. 15.

Ad quintum verò tandem, quod quærebat, An quia responderet Aristoteles in problemat; qui flent intendendo, contrahendoque os vociferantur, unde propere aer interior corpore ipso intento mouetur, cumque per os angustum transeat, ferri velocius potest?

Dub.

Post quæ si quis etiam ulterius quærat, cur lacrymæ falsæ sint? Quoniam responderem ex serosa humiditate ge-

neran-

ET LACRYMIS. 99

nerantur, quæ falsa est, sicuti in vrinis apparet: Ex quo Aristoteles, lacryma, inquit, sudor quidam est, quandoquidem non aliter, quam vrina est, & sudor tenuis, & aquea substantia, & falsa sapore: & ideò in morbis oculorum, quæ sudores mouent, etiam prohibentur, vt Petronius bene admonerat: eadem namque, vt dicebatur, vrinæ materia est, atque lacrymæ, & ideò etiam, ambo falsæ sunt.

Sed dices lacrymæ Aprorum dulces dicuntur ab Auctoribus, Ceruorum verò falsæ, & amaræ: Ex quo Plutarchus, An in calore, inquit, ac

Arist. sect.
5. prob. 35

Alex. Petronius li.
de morbo gallico.

Dub.

Plutarch.
libello rationū euentuum quorundam.

G 2 fri-

frigiditate, huius diuersitatis
caussa statuetur? Frigidæ uti-
que naturæ, subiungit, Ceruus
est, calidæ verò Aper, & igneæ,
proinde fugæ mandat ille præ-
sidium, in inuadentes ruit hic
præceps, quo præcipue tem-
pore fundit lacrymam. Pluri-
mo, namque, feruore raptim
se se ad oculos promente, hinc
dulcescit humor profusus inde.
Ergo lacrymæ non semper sal-
sæ sunt, ut superioribus dice-
batur.

Respondetur lacrymas, ut
serofas substantias, esse semper
falsas; quando autem aliquis
Auctor Aprorum dulces voca-
uit, Ceruorum verò falsas, &

ama-

amaras, fortasse comparatiue loquebatur, atque in ordine ad lacrymas Ceruorum: non tamen absolute: quandoquidem ita loquendo, secundum prædominium, lacrymas, ut lacrymas, semper salias ipse crederem, cū ex serosa substantia sanguinis etiam generetur: sed serū falsum quodammodo est; Ergo etiam omnes lacrymæ, ut dicebamus. Quod autem à serosa substantia sanguinis, deducantur lacrymæ, præter Aristotelem, & alios, docuit quoque Empedocles, quando ex sanguine turbato, lacrymam extrudi, ait, ut ex lacte serum. Comparatiue, igitur, lacrymæ

G 3 dul-

dulces dicuntur, per se verò,
& absolute, semper sunt falsæ.

Dub.

Sed de falsedine lacrymarum quicquid sit: Qua propter quæritur flentes spiritum emittant frigidiorē ridentibus? Et quidem nulla alia ratione dicerem, nisi quia maiori facta in fletu retractione, & corporis intentione, aer non affatim interior, qui calidissimus est, sed plurimum eius, qui in extremo arteriæ manet, excernitur, inde frigidiusculus apparet, quam in risu; in quo per emissum, ac magis solutum corpus, hiscentemque arteriam interior aer ad excretionem properat; & hac for-

tasse

tasse ratione intelligebat Aristoteles, quando dolorem refrigerationem pectoris esse aiebat: Aduertendum tamen hic est, ò Lector, quod licet frigidiusculus in fletu sit aer, qui respiratur, tamen maiorem acrimoniam habet, quam qui in risu emittitur; quam quidem acrimoniam ex nimia excalesfactione, attritione, & similibus, quæ in præcordijs præcessere, habuit; Est verò frigidiusculus, vt audiuiſti, quia in fletu aer non affatim à præcordijs transmittitur, sed quia constrictio aliqua præcordiorum ratione, scilicet doloris, in fletu semper adest, hinc aer pau-

Aristot. 2.
prob. q. 13

latim emittitur, & præsertim qui in superioribus partibus, vel pulmonum, vel tracheæ reperitur. Quod verò aer qui in fletu à præcordijs transmittitur acris fit, atque mordax, patet utique ex pluribus, sed præcipue ex raucedine, quam inducit fletus, & rubedine oculorum, nec non etiam ex tristi sensatione, quæ in faucibus percipitur, in tantum ut in his, quemadmodum & in naribus acrimonia maxima percipiatur, atque ex his tandem & excoriatio, aliquibus, in huiusmodi partibus propter fletum enascatur.

Dub.

Lacrymæ insuper, nolenti,

aiebat

aiebat Hippocrates, volenti, frigida, calida, &c. Sed quæ calida sunt, quæ verò frigida dicuntur?

Et quidem, quæ ex animi affectibus oriuntur, calidas utique dicerem; quæ verò oculorum ex morbis, frigida sunt: Atque has crudas, illas autem concoctas, non nulli appellant; sicuti & frigidi sudores crudi; calidi verò, concocti, à medicis nominantur.

De lacrymis verò tandem quærunt etiam non nulli, cur equo currētibus lacrymæ fiant? Cur etiam & in pandiculatione eadem ut plurimum accidunt?

Hippoc. 6
epid. sect.
8. t. 17.

Dub.

Et

Et quidem responderem, quoniam, videlicet, aer occurrans frigidus est; Frigus autem lacrymas mouet; quippe contrahendo, constipandoque carnem, exprimit humorem. In pandiculatione verò eadem ferè ratione, atque in dolore dicebatur, lacrymæ generantur: est enim pandiculatio, siue hallice, vel hale, vt græce dicitur, nihil aliud, quam extensio totius corporis, quæque, vt Auicenna docebat, ob superfluitates contingit, quæ in musculis coeant, ideoque à somno frequenter euenire: quod si affluentior is fuerit humor, fieri inde horripilationem, atque

Auic. 1.
can.

tre-

tremorem : huiuscemodi verò
 supradictæ superfluitates præ-
 cipuæ in ipsius ore ventriculi
 adeste solent, ait Galenus, siue
 stomachi, ut vocatur; cum ve-
 rò natura his expurgari volue-
 rit, tunc temporis, & pandicu-
 lationes quoque fiunt, in qui-
 bus ex constrictione faucium à
 quibus primo dictæ superflui-
 tates ab ore ventriculi proue-
 nientes recipiuntur, harum,
 inquam, ex cōstrictione, fit im-
 pulsus, vel emissio superfluita-
 tum, non quidem verò per pa-
 latum & os, at per viam, atque
 canalem supra palatum & ad
 nasum; à quo, deinde, & ad fo-
 ramina oculorum in puncto

lacry-

Galen. 7.
 aphor. 56.

lacrymali existentia; per quæ
etiam, & in oculos ingredien-
tes superfluitates dictæ, sua acri-
monia, tandem oculos irritan-
tes, non aliter atque in dolore,
non aliter etiam atque à fumo
lacrymæ in pandiculatione ex-
citantur. Et sic tandem tra-
ctatui de Fletu, & lacrymis,
Finis imponatur.

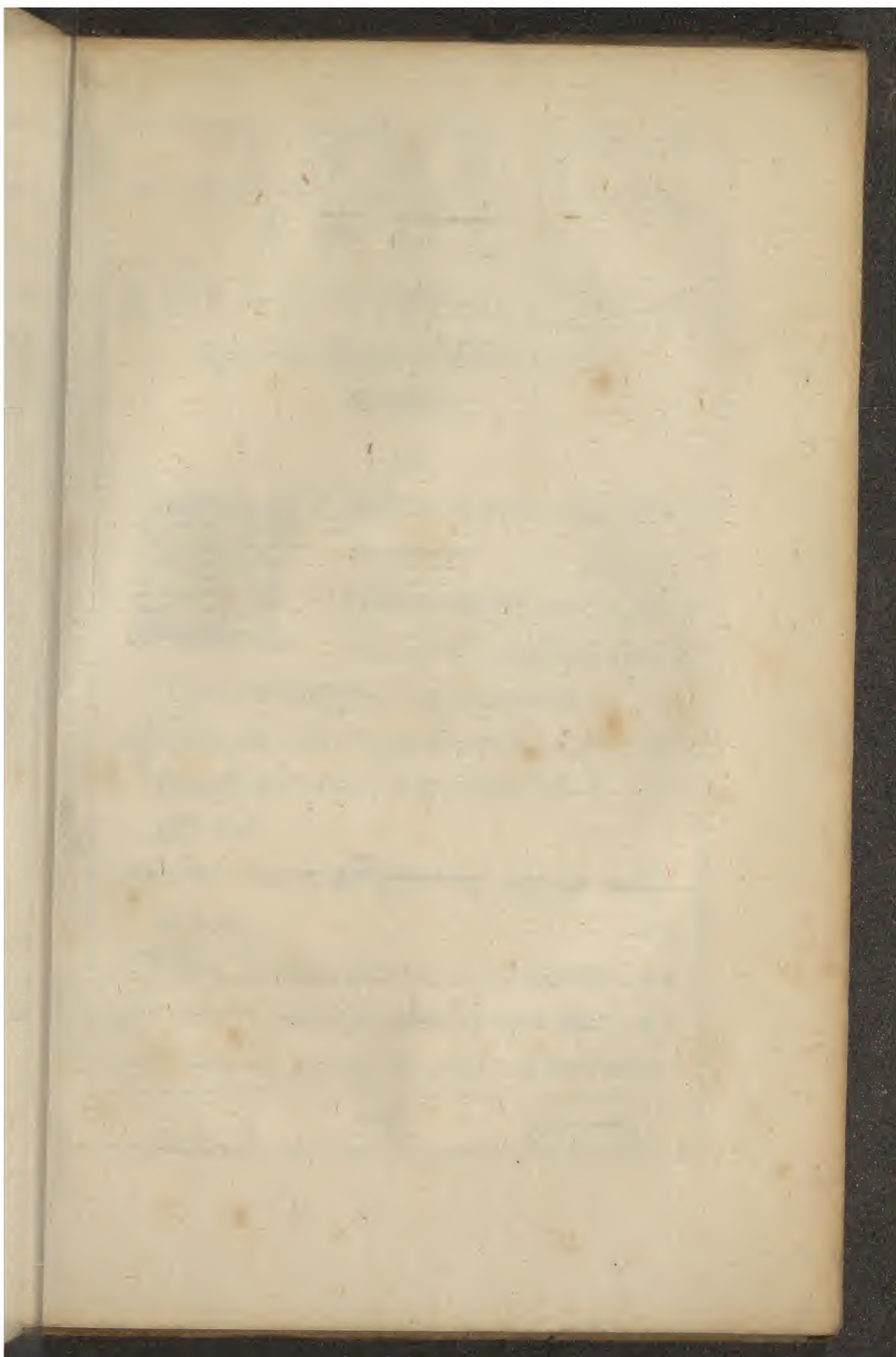

R O M Æ,
Apud Bartholomæum Zannettum.
M. DC. XVIII.

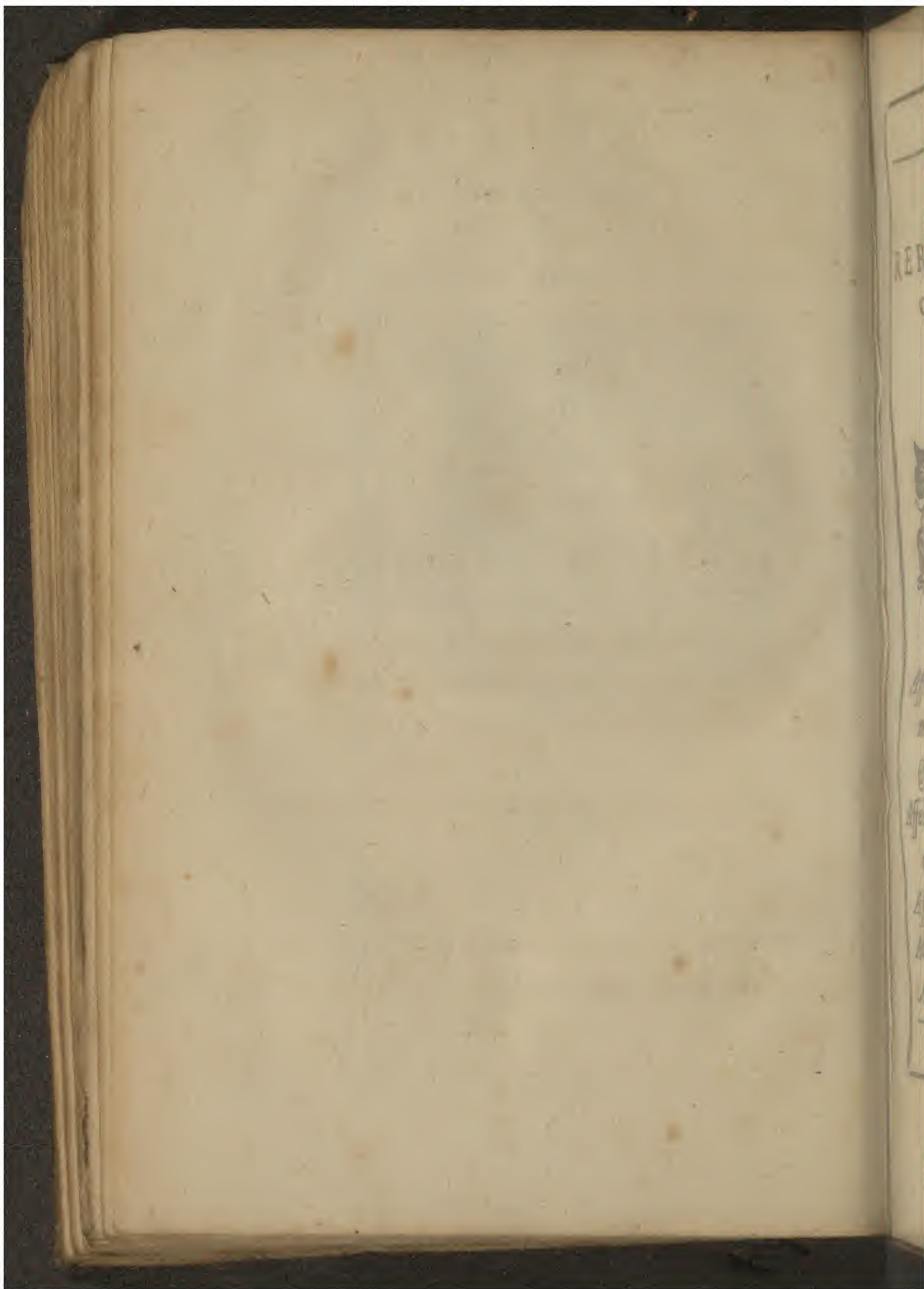
Superiorum Permissu.

I N D E X.

I N D E X

R E R V M N O T A B I L I V M.

quæ in hoc tractatu conti-
nentur.

A

*Affectus corporis reuulsione
curantur . pag. 52*

*Affectus animi abstractione,
vel reuulsione men-*

tis ad aliam partem curantur . 52

*Affectus animi in quadrupedis aures de-
monstrant, cæteris os, aut rostra . 67.*

¶ 68

*Affectus animi ad quatuor capita redu-
cuntur . 77*

Affectus animi spiritus corrumpunt . 58

Alexandri ratio cur plorēt nuper nati . 81

Alexandri opinio in generatione lacry-

H

marum

I N D E X.

<i>marum ex mæstitia.</i>	45
<i>Amantibus ad meliora, & alia mentem abducebat Paulus.</i>	21
<i>Athletæ lacrymabantur.</i>	64
<i>Aurum sordes ab iocinore.</i>	32

B

B <i>Ruta non emittunt proprias lacry- mas.</i>	74
<i>Brutorum lacrymæ cum dolore sunt.</i>	70

C

C <i>Anis hifloria.</i>	70
<i>Caput oculorum seruitio consti- tutum.</i>	63
<i>Catapulta.</i>	35
<i>Cogitatio magna acoecat.</i>	87
<i>Comitali qui afficiuntur non vident.</i>	
87. & 88	
<i>Contrariorum ratio, & disciplina ea- deam.</i>	34. 72. 93

Diffe-

I N D E X.

D

- D**ifferētia inter lacrymā, & fletū. 4
Dolores lacrymas sequuntur. 33
Dolor cum lacrymis, & sine. 18
Dolor sine spe nō excitat lacrymas. 49. 86
Dolor sine spe facit suffocationem. 49
Dolentes cum lacrymis cū spe dolent. 48
in Doloꝛe pꝛæcordia aduri videntur. 39
Dolor cum conquassatione fit. 37
in Doloꝛe primū fit etiam constrictio. ibid.
Dolor brutorum non fit anima ratiocinante, sed sensu sentiente. 75. 76. 77
Dolor caussa sēper propriarū lacr. 18. 85
Dolor refrigeratio pectoris. 503
Dolorem timor concomitatur. 36

E

- E**cstasis quid. 90. 91
Ephesii ratio circa vagitum puerorum nuper natorum. 81

H 2

Finis

I N D E X.

F

F <i>Inis fletus, & lacrymarum.</i>	60.
<i>& seq. 84</i>	
<i>Fletus dolorum pathos.</i>	2
<i>Fletus naturalissimum in homine opus.</i>	2
<i>Fletus nō ante diem quadragesimū.</i>	ibid.
<i>Fletū statim nati experiuntur homines.</i>	2
<i>Fletus græce δακρυο.</i>	4
<i>Fletus quid.</i>	ibid.
<i>Fletus lacrymarum motus.</i>	ibid.
<i>Fletus non sine lacrymis.</i>	6
<i>Fletus multiplex.</i>	7
<i>Fletus quotuplex.</i>	ibid.
<i>Fletu proprio præcordia relaxantur.</i>	18
<i>Fletus quomodo cohibentur.</i>	20
<i>Fletus actus iucundus.</i>	23. 24
<i>Fletus hominibus exosi cur?</i>	26
<i>Fletus ut fletus iucundi.</i>	ibid.
<i>Fletus dolorum medicamentum.</i>	ibid.

Fletu

I N D E X.

<i>Fletu dolores minuuntur .</i>	26
<i>Fletus, & lacrymarum caussa .</i>	28
<i>Fletus dolorum soboles .</i>	32
<i>Fletus à malo semper .</i>	23
<i>Fletus à dolore .</i>	34
<i>Fletus dicitur naturalis, quia non est ar- tificialis .</i>	80
<i>Fletus sine voce an fieri possit. 82. 83. 84</i>	
<i>in Fletu cur homines occæcantur .</i>	87
<i>Fletus cur diutius duret quàm risus. 91. 92</i>	
<i>Fletus Cæsaris, & eius origo .</i>	49. 50
<i>Fletus Alex. Magni .</i>	51
<i>Flentes facile, debiles, atque timorosi, è con- tra difficile flentes .</i>	59
<i>Fletus intendit demonstrare animi passio- nes .</i>	60
<i>Fletus post cibum stomacho inimicus. 64</i>	
<i>Fletus corpora facit frigidiora, intenta, & debilia .</i>	65

H 3 Fle-

I N D E X.

<i>Fletus febres accendunt .</i>	65
<i>Fletus nocet voci .</i>	ibid.
<i>Fletus mouet tusses, & catarrhos .</i>	ibid.
<i>Fletus puerorum vagitus à Plin. 72.</i>	80
<i>Fletus an fiat sine voce .</i>	82. 83. 84. 85
<i>Fletus cur diutius permanet quam risus .</i>	91. 92
<i>Fletus quomodo fiat .</i>	94
<i>Fletus cur turpis magis quam risus .</i>	95
<i>Fletus res præter naturam .</i>	96
<i>Fletus potest hominem occidere .</i>	ibid.
<i>Fletus proprium naturale .</i>	79
<i>Fletus cur fiat loquendo qui prius tacendo non erat .</i>	97. 98
<i>Foramen inter nasum & oculum in puncto lacrymalis .</i>	41
<i>Fumositates à præcordijs excitant lacrymas sua acrimonia in oculis .</i>	ibid.
<i>Fumidæ euaporationes in corpore tres.</i>	32

Flen-

I N D E X.

*Flentes cur spiritum emittant frigidior-
rem .* 102

G

G *Audentes cur plorant .* 49. 55

G *Gaudentes plorant ut dolētes.* 50

Gaudia non manifestantur lacrymis. 54

Gladiatorum paria viginti . 62

Gladiatores ridendo periere . 35

Glandula in oculorum orbita . 42

*Gloriose morientibus gaudia , non plora-
tus secundum Arist.* 22

H

H *Ecuba fallacijs utens in proditione .* 63

Hippoc. aphor. 52. 4. lib. explicatur. 7. 8.

& seq.

Humor lacrymarum in glandulis oculorum retinebatur . 41

H 4 Inte-

I N D E X.

I

- I**nteriora cum exterioribus consensunt. 60
Interiora ab exterioribus demonstrantur. ibid.
Ira quid, 56
Irae remedium Theodosii Imperatoris. 20

L

- L**acryma à dacrimo. 4. 55
Lacryma à laceratione animi dicta. ibid.
Lacryma quid. 4
Lacryma terminus fletus. ibid.
Lacrymae propriae in fletu solummodo sunt, & semper. 6. 7
Lacryma quotuplex. 7
Lacrymae voluntariae, & involuntariae. ibid.
Lacrymae voluntariae non male. 8

La-

I N D E X.

- Lacryma inuoluntaria male .* 8
Lacryma voluntaria, & inuoluntaria
quæ apud Hippoc. & Gal. 8.9.10.
& seq.
Lacryma voluntaria, & inuoluntaria
secundum expositorem Almanforis .
 11. 12
Lacryma in ophtalmia, & alijs morbis
an voluntariæ, vel inuolūtariæ. ibid.
Lacryma ex gaudio . 45
Lacryma non ex dolore tantūmodo . ibid.
Lacryma fictæ . 15
Lacryma Histrionum . 16. 17
Lacryma propriæ, & impropriæ . ibid.
Lacryma propriæ aliquo modo volunta-
riæ . 17. 18
Lacryma à voluntate prohibentur . 18
Lacryma quo modo voluntariæ . ibid.
Lacrymas proprias dolores præcedunt. 18

La-

I N D E X.

<i>Lacryma morientium.</i>	12
<i>Lacryma cur aliquibus in dolore non possint emitti.</i>	85. 86
<i>Lacrymarum plures causse.</i>	28
<i>Lacrymarum materia.</i>	30
<i>Lacryma ut in pluuiis.</i>	31
<i>Lacryma ex dolore.</i>	32
<i>Lacryma ex corde.</i>	ibid.
<i>Lacryma in præcordijs incipiunt.</i>	33
<i>& quomodo.</i>	42
<i>Lacrymarum materia à cerebro, alijs ab alijs partibus.</i>	43
<i>Lacrymas in angulis se ostendere.</i>	44
<i>Lacryma ex ira, & alijs animi affectibus, à corde.</i>	ibid.
<i>Lacryma ex mærore.</i>	45
<i>Lacryma in gaudio, & alijs quomodo.</i>	ibid.
<i>Lacryma in mæstitia.</i>	ibid.

La-

I N D E X.

<i>Lacrymæ per se in dolore ad oculos transmittuntur .</i>	48
<i>Lacrymæ propriæ , vel impropriæ declarantur .</i>	53
<i>Lacrymæ gaudij , ut gaudij , non sunt propriæ .</i>	54
<i>Lacrymæ propriæ ab animi laceratione ,</i>	55
<i>Lacrymæ in ira quomodo .</i>	56
<i>Lacrymæ præter hominem alijs non fiunt.</i>	66. 67. 70.
<i>Lacrymarum emissio simplex non est fletus, sed cum dolore, &c.</i>	73
<i>Lacrymæ brutorum sunt fluor redundantis pituitæ , vel saniei .</i>	75
<i>Lacrymæ fiunt in dolore cum spe .</i>	85
<i>Lacrymæ cur falsæ .</i>	98
<i>Lacrymæ à serosa substantia .</i>	99
<i>Lacryma sudor .</i>	ibid.

La-

I N D E X.

Lacrymæ; sudoris, & urina eadem materia . 99

Lacrymæ Ceruorum cur salsa, Aprorum cur dulces . *ibid.*

Lacrymæ, ut lacrymæ semper salsa. 100

Lacrymæ dulces, & salsa comparatiua .
101

Lacrymæ frigida, & calida, quæ? 105

Lacrymæ currentibus cur? 105. 106

Lacrymæ in pandiculatione: & quomodo .
106. 107

M

M *Elancholici cur occæcantur .* 88.
89

Mulieres in nauibus parientes mutum edunt , 81

Mentis subtilitas in phrene . 34

Mens Ὀρεves græce . *ibid.*

Mærentes cur plorant . 49

Na-

I N D E X.

N

- N**arium mucus à stomacho . 32
 Niſtantes pauidiores . 62

O

- O**Culi conſenſiunt cum præcordijs .
 61. 62. 64

Oculi diuina pars a Galeno . 63

Oculi ianuæ cordis . 61

Oculis animus inhabitat . 62

in Oculis manifeſtantur dolores magis .

60. 61

Oculorum alba ſi rubefcant malum , ait
 Hipp. in progn. 13

P

Pandiculatio quid . 106

Phreniticis animum ad contraria
 reuellebat Celfus . 21

Phrenes mentis domicilium . 36

Phrenes pars neruoſa , & exquisitiſ-

ſimi

I N D E X.

<i>simi sensus .</i>	37
<i>Ploratus in misericordia cur , quomodo , & qua de caussa .</i>	50
<i>Plorant cur fœmina , & pueri magis .</i>	57. 58
<i>Plorant pueri statim nati non concurren- te ratione , sed sensu sentiente .</i>	22
<i>Ploratus quo modo pueris prohibetur .</i>	23
<i>Ploratus in pueris sunt loco exercitationis , & faciunt ad augmentum .</i>	22
<i>Ploratus malum est cohibere pueris se- cundum Arist.</i>	ibid.
<i>Præcordia cur dicta .</i>	37
<i>Præcordia ante cor , & muralia cordis , ibid.</i>	
<i>Pueri à 40. die magis rationales .</i>	32. 73

R

R <i>Isim gaudia præcedunt .</i>	18
<i>Risus in phrene fit .</i>	33. 34. &c.

Riden-

I N D E X.

<i>Ridentium vox grauior voce plorantium.</i>	98
<i>Risu calor foras magis prodit, quam in fletu.</i>	94
<i>Risus secundum naturam est.</i>	96
<i>Risus quomodo fiat.</i>	94
<i>in Risu spiritus magis dissipantur quam in fletu.</i>	94
<i>Risus, & fletus homini proprij.</i>	71
<i>Risus proprium præter naturale.</i>	79

S

S <i>Anguis homini tenuissimus.</i>	67
<i>Spiritus omnium functionum instrumenta.</i>	91
<i>Sudores frigidi, & calidi.</i>	105
<i>Superfluitates aquosæ in omni digestionem secernuntur.</i>	29
<i>Sudorifica oculis incommoda.</i>	99

Termi-

I N D E X.

T

T Erminus, & motus realiter inter
se non distinguuntur. 4. 5

Tycon ridendo periit, ut refert Hippo-
tes. 35

V

V Afa ambica. 31
Virtus in spiritibus consistit. 94

Voluntas ad fletum concurrit. 18

F I N I S.

